

Списание за екология и горско стопанство ♦ 3 лв.

ТОРА

1/2017

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

The STIHL logo is located in the top right corner, featuring the brand name in a bold, italicized, sans-serif font with a registered trademark symbol, set against an orange rectangular background.

STIHL®

**С пожелание за здраве,
щастие и професионални успехи
през Новата 2017 година!**

www.stihl.bg

Издание на Изпълнителната агенция по горите

Нова година - нов късмет

Това пожелание е откакто свят светува. Но дали преди 10 или 5 хиляди години хората са празнували нови години? И какъв ли им е бил късметът?

Очертава се тежка метеорологична зима с почти три месеца минусови минимални температури. И не толкова късмет, а топлинка е нужна. Но сеца ли се някой за тези, които осигуряват дърва за всеки дом всяка година. Пита ли се някой какво става в момента с горите и дали ще успеят да се спасят от снеголоми и ледоломи? Как оцеляват поничите в разсадниците, сърните, кошутите, елените в снежна гора? Къде са и какво правят горските служители? Или за тях ще се сетим, когато ни потриват дърва или когато чуем за „сензационно“ разкритие за „корупция“ в горите. Не забелязваме ли, че горските служители винаги подават ръка при бедствия, както направиха и сега за жителите на с. Хитрино.

Рано или късно ще свърши метеорологичната зима.

Късмет през Новата ще ни е нужен, за да свърши и политическата зима. Като подарък за 10-годишнината от членството ни в Европейския съюз.

Редакционен съвет:

Председател:

д-р инж. ЦЕНКО ЦЕНОВ

Членове:

инж. ДИМИТЪР БЪРДАРОВ

инж. ВАЛЕНТИН ЧАМБОВ

проф. д-р ИВАН ПАЛИГОРОВ

д-р инж. ГЕОРГИ ГОГУШЕВ

доц. д-р ГЕОРГИ КОСТОВ

доц. д-р ЗДРАВКО СТАЛЕВ

Главен редактор:

инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ

boris@iag.bg

bbgospod@yahoo.com

Редактори:

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА

yulia_sabcheva@abv.bg

(ведещ на броя)

СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА

banzarova@abv.bg

Технически редактор:

инж. ВАНЯ КИСЪОВА-ИЛИЕВА

vaniakisiova@abv.bg

Дизайн и предпечат:

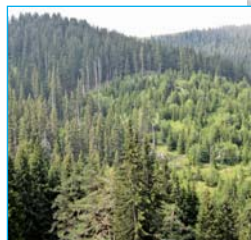
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА

nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:

ЙОРДАН ДАМЯНОВ

jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,

тел.: 02 988 86 42;

тел./факс: 02 988 04 15.

<http://www.gorabg-magazine.info>

E-mail: gora@iag.bg

BIC TTBBBG22

IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50

СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.

Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнуса за печат на

10.01.2017 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.

Отделен брой - 3.00 лева.

Отпечатано - „Фатум“ ООД

Подробна информация за дейността
на Изпълнителната агенция
по горите може да намерите
на Интернет адрес www.iag.bg

В броя

2 Представяме дирекция „Опазване на горите“ в ИАГ:
Повишихме ефективността на превенцията
и контрола в горите

8 Лесовъдство: Възобновяване на смърчовите гори
в резерватите „Парангалица“ и „Бистришко бранище“
след едроплощни природни нарушения

12 Справочник на Изпълнителната агенция по горите

14 Структури към Изпълнителната агенция по горите.
Държавни горски предприятия - пощенски кодове,
названия, ръководители и телефони

17 Дендрология: Дървовидната леска в България -
автохтоен и ценен дървесен вид при климатичните промени

19 Лесовъдство: Екологично значение и стопанска дейност
в горите от източен габър

22 Проекти: Заключителна пресконференция
със семинар по проект

23 Горска педагогика: По пътя на семенцето

24 Гост на редакцията: Соня Андонова: Женското
начало ще повиши етиката и морала в лова

26 Информация: Наградени бяха номинираните
за предотвратяване на престъпления срещу природата

27 Юбилеи: Уважение към заслужилите лесовъди

III Обичам България: В дома на Щастливцеа

На корицата

Снимка Йордан ДАМЯНОВ

CONTENTS

2 Gora presents Directorate „Protection of forests“ in EFA

8 Forestry: Resumption of spruce forest in reserves

„Parangalitsa“ and „Bistrishko branishte“ after large-area
nature disturbances

12 Directory of Executive Forest Agency

14 Structures of EFA. State forest enterprises - post codes,
names, and phone numbers

17 Dendrology: The Turkish hazel in Bulgaria - autochthonous
and valuable tree species in climate change

19 Forestry: Environmental importance and management in the
forests of Oriental hornbeam

22 Projects: Final press conference and a seminar on project

23 Forest pedagogy: By way of seed

24 Guest of The Editorial office: Sonja Andonova: Women will
raise ethics and morality in the hunting

26 Information: Nominated for the prevention of crimes against
nature were awarded

27 Jubilees: Respect to foresters

III I Love Bulgaria

Повишихме ефективността на превенцията и контрола в горите

Инж. Димитър БАТАЛОВ - директор на дирекция „Опазване на горите“

Роден е на 17.11.1963 г. в Чепеларе, Смолянска област.

През 1988 г. завършва специалност „Горско стопанство“ във ВЛТИ.

Започва работа в Горско стопанство - Пампорово, като последователно заема длъжностите лесничей, началник-участък, заместник-директор, главен лесничей, а от 1992 г. е директор на Държавно лесничейство - Пампорово.

През 1999 г. е назначен за изпълнителен директор на държавната фирма „Елина“ ЕАД - Пампорово.

От септември 2001 до февруари 2006 г. заема длъжността „главен секретар“ на Националното управление по горите.

От февруари 2006 до ноември 2013 г. е на длъжност „служител по сигурността на информацията“ в централното управление (НУГ, ДАГ, ИАГ). От ноември 2013 г. е директор на дирекция „Опазване на горите“ в ИАГ.

Притежава допълнителна квалификация „Маркетинг и мениджмънт“ (1991 г.) и „Изборно стопанисване на горите“ (1999 г.).

Бил е член на управителния съвет на Българо-швейцарската програма по горите и на Германо-българския проект по горите (2001-2005 г.), член на основния колектив по проект „Преструктуриране на Националното управление по горите и държавната горска администрация в Република България“ на Световната банка (2002-2003 г.). Бил е ръководител на проект „Повишаване на административния капацитет на държавната горска администрация“, финансиран от ЕС (2006-2007 г.)

Дирекцията е част от специализираната администрация в Изпълнителната агенция по горите. Дейността на дирекцията е насочена в две основни направления - превенция и контрол по опазване на горските територии от нарушения и защита на горските територии от пожари.

В основата на нашата работа са дейностите, свързани с изпълнение на вменените по Устройствения правилник на Агенцията задължения, които се отнасят до цялостния контрол върху достъпа до горските територии и движението на транспортни средства в тях, ползването на дървесина и недървесни продукти, транспортирането, съхраняването, преработката и търговията с дървесина и недървесни продукти, добити от горите, строителството в горските територии. Контролът, осъществяван от дирекцията, е по прилагане на разпоредбите на Закона за горите, Закона за лова и опазването на дивеча, Закона за рибарството и аквакултурите, Закона за лечебните растения и подзаконовите нормативни актове.

Дирекцията контролира и координира дейностите по контрола и опазването на горските територии на

16-те регионални дирекции по горите. Служителите от дирекцията осъществяват координация и взаимодействие и с други администрации - Министерството на вътрешните работи, Министерството на труда и социалната политика, Изпълнителната агенция „Автомобилна администрация“, Главната дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“, както и провеждане на съвместни тематични и специализирани проверки и акции. На практика дирекцията контролира и отчита цялостната дейност, свързана с опазване на горските територии, дивеча и рибните ресурси, както и дейностите по защита на горските територии от пожари.

Предвид промените в нормативната уредба, засягащи дейностите по опазване на горите, дирекцията ежегодно организира и участва в разработването и реализирането на програми за обучение и повишаване на квалификацията на горските инспектори, ангажирани пряко с контрола по опазването на горските територии, дивеча и рибните ресурси във водните обекти, ползвани за любителски риболов.

Анализът на дейността на горските инспектори в ре-

гионалните дирекции по горите показва, че превес имат извършваните проверки на МПС и на обекти за преработка на гървесина. Проверките в обекти за добив на гървесина са значително по-малко и все така подценени. Намеренията ни са експертите и горските инспектори да насочат усилията си и към обектите за добив на гървесина. Със засилване на контрола на сечищата и временните складове биха се избегнали всички останали проблеми по веригата до крайния потребител. През последните две години бяха приети няколко основни нормативни изменения.

Първата основна промяна е свързана с въвеждане на системи за постоянно видеонаблюдение в регистрираните обекти по чл. 206 от Закона за горите (обекти, в които постъпва, преработва се и се експедира гървесина). Безспорната полза от това нововъведение е, че ще бъде ограничена максимално възможността за постъпване в тези обекти на гървесина с незаконен произход.

Другата съществена промяна е въведеното нормативно изискване за монтаж на устройства за позициониране и проследяване (GPS) към всяко товарно превозно средство, транспортиращо гървесина и недървесни горски продукти, което на практика премахва възможността за повторно използване на един и същ превозен билет.

Най-съществените предизвикателства в работата на дирекцията са свързани с продължаващото поетапно внедряване на разработената Национална електронна система за издаване на превозен билет, с отчитане в реално време на добитата гървесина, транспортирана от временен горски склад и от обекти за преработка и търговия с гървесина. Чрез въведения електронен превозен билет за гървесина, добитата от горски територии, както и въведените от 01.01.2017 г. електронен дневник и електронен превозен билет за обектите по чл. 206 от Закона за горите, се постигна цялостен и всеобхватен контрол по веригата - от добива на гървесина, през експедицията от временен горски склад и транспорт, до преработката и доставката за крайните потребители. Направена е голяма крачка напред в посока на електронизация на контрола на движение на гървесината и 2016 г. ще остане паметна в това отношение.

Въвеждането на тези мерки допринася значително за ограничаване и трайно прекратяване на съществуващи незаконосъобразни практики и несъмнено ще ограничи риска от нанасяне на екологични щети от незаконния добив на гървесина.

Трябва обаче ясно да заявим, че действащата нормативна база, по-точно Законът за административните нарушения и наказания (ЗАНН), Наказателният кодекс (НК) и прилагането им, не довежда до ефективно справяне със системните нарушители, които извършват незаконна сеч и са над 500 в страната. Незаконният добив на гървесина се извършва в разрез с лесовъдските методи и принципи на извеждане на сечта и проваля дългогодишната усърдна работа на лесовъдите. Той носи и финансови загуби за собствениците на гората, вреди на законните оператори на пазара, тъй като незаконната гървесина се продава на много по-ниски цени от пазарните. В тази връзка са изготвени предложения за промени в някои текстове на НК и

ЗАНН, като целта на предложенията е да се потърсят възможности за повишаване на ефективността от административно-наказателното и наказателното производство. Това от своя страна, ще доведе до ограничаване на нарушенията в горите, безусловно изпълнение на наложените наказания и повишаване на ефективността на наказателния процес в борбата с браконьерството и незаконната сеч.

В периода 2015-2016 г. бяха подписани редица важни споразумения, допринасящи за увеличаване на ефективността от дейностите по опазване на горите. Сред тях е Споразумение за сътрудничество и взаимодействие между МВР и МЗХ за текущи съвместни проверки и акции. Очакваният резултат е пресичане на незаконни практики в горите и респектиране на потенциалните извършители на нарушения. Подписана е и Инstrukция за осъществяване на взаимодействие и обмен на информация между Националната агенция по приходите и ИАГ, която има за цел обмен на информация между двете институции. Очакваният резултат е подобряване на събираемостта на публичните вземания по влезли в сила наказателни постановления и предотвратяване на укриването на доходи, придобити от дейности в горите. Във връзка с това регулярно се извършват съвместни проверки. Подписано е споразумение между ИАГ и Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“. Целта е чрез провеждане на съвместни проверки и обмен на информация да бъдат пресечени практики за наемане на лица без трудови договори в сферата на дърводобива и дървообработването.

Дирекция „Опазване на горите“ активно участва в разработването и изпълнението на национални и международни програми, свързани със защита на горските територии от пожари и с опазване на горските територии, дивеча и рибните ресурси във водните обекти, ползвани за любителски риболов. Координира и контролира дейностите на регионалните дирекции по горите, специализираните териториални звена на Агенцията и на държавните предприятия по защита на горските територии от пожари.

Във връзка с организацията, контрола, планирането и отчитането на дейностите по защита на горските територии от пожари, дирекцията осъществява координация и взаимодействие с МВР и други институции и разработва оперативна документация.

В дирекцията се води и съхранява Регистър за горските марки въз основа на издадени удостоверения на правоимащи лица и се поддържа актуален списък за моторни превозни средства със специален режим на движение. За нас е важно да отговорим адекватно на все по-засилващата се чувствителност и нарастващ интерес от страна на обществото към опазването на българската гора. Проблемите и предизвикателствата в тази посока са много, но те намират поетапни решения чрез промяна в нормативната уредба или подобряване и оптимизиране на организацията на работа на всички колеги, включени в този процес.

Убеден съм, че колективът на дирекцията, както и колегите от структурите на ИАГ, занимаващи се с тази нелека дейност, имат нужните, знания, умения и опит за справяне с поставените от ръководството задачи и обществените очаквания.

Екипът на дирекцията

Инж. Николай ПИРОНКОВ - главен експерт

Системата за контрол на ИАГ е неразривно свързана с нейните структури и преките участници - горските инспектори. Безспорно е, че колкото по-квалифицирани и обучени са горските инспектори, толкова по-добри са резултатите от тяхната работа. В дирекция „Опазване на го-

рите“ се утвърди практиката една РДГ да извършва проверки на територията на друга. Така се елиминира факторът „местна обвързаност“ и резултатите са по-обективни. След подробен анализ се подготвят места, обекти и маршрути, които са известни като зони с концентрация на нарушения. При всяка проверка се обсъжда предварителната информация, с която разполагаме, както и резултатите при предишни проверки. Винаги разчитаме на реалната оценка, която получаваме от директорите на РДГ, които подготвят списъка на конфликтните райони. Изготвихме „чек-лист“ - въпросник за проверки на обектите за преработка и търговия на гървесина, както и на превозните средства, транспортиращи гървесина. Във формулярите синтезирано са обобщени всички задължения, засягащи функционирането на обектите по чл. 206 от ЗГ, както и транспортирането на гървесина и недървесни горски продукти. На горските инспектори са необходими няколко минути, за

да проверят отговарят ли проверяваните обекти на законите изисквания, без да затрудняват работния им ритъм. Проверките се започват единствено в дневника на горските инспектори, когато не се констатира нарушение, и се отразяват в месечните им доклади.

Изпълняваме програми за съвместни проверки със структурите на МВР. Особено добро е взаимодействието на ИАГ с Главна дирекция „Национална полиция“, като най-тясно е сътрудничеството с отдел „Икономическа полиция“. Всяка година изпълняваме програми за съвместни проверки, които подпомагат съвместната ни работа и са база за сериозен анализ. През юли м.г. извършихме проверки на обекти за преработка и търговия на гървесина в районите на ЮЦДП - Смолян, и ЮЗДП - Благоевград, с участие на служители от РДГ - Пловдив, и РДГ - Благоевград. Особено задължаващо бе участието на ИАГ в изпълнение на международните съвместни проверки за противодействие срещу незаконния лов и други дейности, нанасящи необратими щети на околната среда. Международните съвместни действия през 2016 г. са проведени през май и септември, а основната операция - в периода от 3 до 10 октомври. ИАГ изготви оперативен план, включващ цели, място, време и структурите за изпълнение. След сериозна подготовка и с участие на служители от РДГ в Берковица, Благоевград, Бургас, Кърджали, Кюстендил и София бяха извършени 344 проверки на обекти за гърводобив, за преработка на гървесина, МПС, ловци и риболовци.

Традиция е в края на календарната година ръководството на ИАГ да организира курсове за повишаване на квалификацията на горските инспектори от РДГ и ДПП. Темата „Осъществяване на дейности по контрола в горските територии“ през 2016 г. е с акцент върху отговорностите, слабостите при съставяне на

АУАН и грешките в работата на горските инспектори. За лектори, освен от дирекциите „Опазване на горите“ - инж. Камен Димитров, инж. Николай Пиронков, и „Гори и лесовъдски дейности“ - инж. Емил Ракъджиев, инж. Руслан Михайлов, бяха привлечени главни юрисконсулти от ИАГ - Фатме Демирова, от РДГ - Кърджали - Евгения Момчилова, и от РДГ - Пловдив - Зоя Маркова. Използвахме опыта си, за да илюстрираме различни спорни проблеми. Разгледахме в детайли примерите и въпросите, които ни поставиха горските инспектори. Обучението на всяка отделна група

на се различаваше в зависимост от спецификата на региона и квалификацията на служителите, като винаги излизашме от залата убедени, че обучаваните колеги нямат колебания в прилагане на нормативната уредба. Най-интересни за нас бяха дискусията. Много въпроси, уточнения, спорове, мнения. За да подпомогнем регионалните структури по горите, ще съдействаме да се изработи програма в Академията на МВР, по която новоназначените горски инспектори да преминат курс за използване на помощни средства.

Владимир КОНСТАНТИНОВ - главен експерт

Вследствие на наближаващите през последните десетилетия промени в климата горските пожари станаха една от главните заплахи за състава, структурата и функционирането на горските екосистеми в нашата страна. Поради своето непосредствено въздействие по-

жарите в горските територии гори имат по-силно влияние на разпространението и миграцията на горските видове, изпреварвайки ефекта на климатичните промени върху растителността, който е добавен във времето.

Ето защо контролът на дейностите по защита на горските територии от пожари е сред приоритетите на дирекция „Опазване на горите“ в ИАГ и на регионалните дирекции по горите. Все по-активна роля в тази област, особено при контактите с местните хора, имат и дирекциите на природните паркове.

Всяка година дейностите по защита на горските територии от пожари са изключително много и разнообразни. И ако преди години тези дейности са с ясно изразен сезонен характер, с по-активни действия през късна пролет, лятото и ранна есен, то в днешно време подготовката за пожароопасния сезон всяка година започва още през януари. Тази година пожароопасните сезони в много области приключиха в края на ноември, а горски пожари почти всяка година гасим и през зимните месеци.

Всяка година най-приоритетните задачи на дирекцията по отношение на горските пожари са:

- Разработване и подписване на съвместен План за взаимодействие между Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ и Изпълнителната агенция по горите и осъществяване на предвидените в него съвместни проверки.

- Разработване на регионалните програми на РДГ и годишните оперативни планове на ДГС/ДАС за опазване и защита на горските територии от пожари.

- Осъществяване на системен контрол по изпълнение на предвидените противопожарни мероприятия в горските територии.

- Своевременно обявяване на пожароопасен сезон за горите от областните управители по предложение от директорите на РДГ във всички области на страната.

- Създаване на организация за незабавната и адекватна реакция от специализираните групи в ДГС и РДГ на всеки получен сигнал за пожар в близост или в горска територия, за което основна роля има и дейността на изнесен център на тел. 112 към ИАГ. През 2016 г. всички ангажирани ведомства и собственици на горски територии положиха огромни усилия, като въпреки изключително високите летни температури не бяха допуснати катастрофални ситуации, подобни на 2007 или 2000 година. При регистрирани 550 горски пожари, което е и броят на средногодишно възникващите пожари в периода 2005-2015 г., през м.г. са засегнати 62 000 декара гори, което е малко над 50 % от средната годишно опожарявана площ за същия период. Това се дължи както на превантивната дейност, така и на вложените през последните години немалки финансови ресурси от МЗХ и МВР за закупуване на специализирана техника, обучение и създаване на доброволни формирования.

Независимо от добрите резултати за защита на горските територии от пожари е необходимо предприемането на редица мерки, най-важните от които са:

1. Предотвратяване на продължаващото самоволно и безразборно палене на стърнища, най-вече на пасища във и извън горските територии. В тази връзка първите стъпки от страна на МЗХ и ИАГ вече са направени. Вследствие на установените множеството пожари, възникващи при почистване на пасища и преминаващи в горски територии, създадената със заповед на министъра на земеделието и храните РД09-651 от 01.09.2016 г. работна група с представители на Министерствата - на земеделието и храните, на вътрешните работи (ГД „ПВЗН“), на околната среда и водите, на транспорта, както и на Държавен фонд „Земеделие“, Изпълнителната агенция по горите, Националното сдружение на общините в Република България, разработи проект за изменение и допълнение на Закона за опазване на земеделските земи и на други подзаконови нормативни документи. Целта е актуализиране на административните процедури при установяване на пожари, предвиждане на режим за санкциониране на собствениците, ползва-

мелите и/или кандидатите по схемите и мерките за директни плащания при установяване на неспазване на правилата за пожарна безопасност и предизвикване на пожари и като цяло - за превенция на пожарите в земеделски земи.

2. Изпълнение на всички предварителни условия за стартиране на горските мерки в Програмата за развитие на селските райони. Това ще позволи на собствениците на горите да получат финансова подкрепа за изпълнение на противопожарните мероприятия и ще подпомогне изграждането на единна автоматизирана система за наблюдение и откриване на пожари в горските територии.

3. Създаване на стройна организация за контрол и изпълнение на мерките за защита на горите от пожари и за овладяване на горските пожари във всички горски територии.

4. Подобряване на контрола върху земеделските територии от страна на местната и изпълнителната власт.

Действията през последното десетилетие на горското ведомство, пожарните служби, собствениците на гори и всички организации, имащи отношение към защитата на горите от пожари, до голяма степен спомогнаха за нейното подобряване. Поставена е стабилна основа за бъдещо надграждане и съз-

даване на единна система за превенция, контрол и гасене на горските пожари в страната. Неоспоримият факт, че горите на страната са национално богатство с множество различни собственици, предполага отговорностите по тяхното опазване да не се съсредоточават в ръцете само на едно ведомство или организация. Координацията помежду им е от първостепенно значение, особено при осъществяване на превантивни и най-вече на гасителни действия.

Важен елемент трябва да стане и осмислянето на факта, че в силно засегнатите от горски пожари страни по света се признава, че наложеният модел за финансиране на дейностите по защита и опазване на горите от пожари в повечето случаи е бил погрешен. Влагането на финансови средства предимно в сили и средства за потушаване на пожарите не дава очакваните резултати (в Испания, Португалия, Италия, Гърция, САЩ и някои други страни над 80 % от средствата се изразходват за гасене на възникналите през годината горски пожари и за авиотехника и под 20 % - за превенция и лесовъдски мероприятия). При продължаващата нужда от значителни инвестиции и в нашата страна е необходимо средствата за превенция да бъдат поне равни на тези, които се влагат в техника и средства за гасене.

Инж. Спас ТУМБЕВ - главен експерт

Една от задачите на експертната длъжност, която заемам в дирекция „Опазване на горите“, е контролът и анализът на актовете препуски в страната. През 2016 г. започна разработване на нов софтуер за обработката на актовете препуски за нарушения,

свързани с горското законодателство. Той ще даде възможност за предаване на данните по електронен път до институциите, които имат отношение по препуските, а също така и за генериране на повече видове справки. Чрез този софтуер ще се изгради обща база данни на всички нарушения, свързани с горското законодателство, във всички видове собственост на горските територии. През януари 2017 г. започва тестването му в РДГ, а окончателно ще бъде внедрен през март тази година.

С въвеждането на системите за видеонаблюдение в обектите по чл. 206 от Закона за горите дирекцията организира във всички обекти проверки за функционирането на системите и спазването на изискванията в Наредба №1 за контрола и опазването на горските територии.

Дирекция „Опазване на горите“ организира и проверки за работата на проследяващите устройства на товарните превозни средства, транспортиращи гървесина. Установени са пропуски и нарушения, които се отнасят за прекратяване на договорите с фирмите за абонаментите на проследяващите устройства, като в същото време остават в регистрите на РДГ като функциониращи, умишлено изключване по време на транспорт, предоставят се неточни справки за движението на автомобилите и други. За по-ефективен контрол на движението на гървесината се предвиждат промени в Наредба № 1, чрез които да стане възможно контролиращите служители да следят онлайн маршрутите на превозните средства.

Експерти от дирекцията извършват проверки на актовете препуски в регионалните дирекции по горите. До момента са проверени общо 12 РДГ, като останалите 4 РДГ предстои да бъдат проверени през 2017 година.

През 2016 г. бяха извършени 4 кръстосани проверки между РДГ с цел елиминиране на фактора за евентуална „обвързаност“ на местно ниво. Проверявани са спазването на разпоредбите на Закона за горите и свързаната с него нормативна база при добива, обработването и транспортирането на гървесина, както и ловци, риболовци, търговци на коледни елхи. В районите с концентрация на нарушенията на Закона за горите се провеждат съвместни акции със служители от Дирекция „Жандармерия“, като през 2016 г. те бяха на територията на Северозападното държавно предприятие - Враца, Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, и Югоизточ-

ното държавно предприятие - Сливен. В акциите взеха участие служители на ИАГ, РДГ, държавните предприятия и групи.

Дейността на Изпълнителната агенция по горите по опазването на горските територии бе представена на три срещи, организирани от Интерпол - през

2015 и 2016 г. в Лион, Франция, и през 2016 г. в Йоханесбург, Република Южна Африка. На срещите бяха обсъдени проблемите с незаконната сеч, която в някои страни от Централна Африка, Южна Америка и Югоизточна Азия взема катастрофални размери и нанася непоправими щети върху природата.

Инж. Росица ХОРОЗОВА - главен експерт

Съществена част от работата на експертите в дирекция „Опазване на горите“ е свързана с разглеждане на преписки по регистрирани писма, сигнали и жалби от физически и юридически лица, общини и неправителствени организации и тяхната последваща административна обработка с цел произнасяне по компетентност до съответните заинтересовани лица. Утвърдена е практиката постъпващата информация за извършени нарушения, включително и с анонимен характер, да бъде проверявана на терен и по документи от експерти в дирекцията и от екипи горски инспектори в регионалните дирекции по горите.

В дирекцията ежесечно постъпват данни от всички регионални дирекции по горите за резултатите от дейностите по контрол и опазване на горските територии, информация от извършени съвместни тематични проверки с други заинтересовани контролни органи и администрации и от проведени специализирани акции. Отделно в дирекцията се води и поддържа Национална база данни в отчетна информационна система „Елица“, в която на ниво регионални дирекции по горите се въвежда текущо цялостна информация за образуванияте актове преписки за констатирани нарушения, по които има съставени актове за установени административни нарушения: данни за вида на нарушенията, извършителите, задържаните

вещи и материали, наложени санкции, издани при съди, наказателни постановления, като информацията е систематизирана по видове собственост на горските територии.

В дирекция „Опазване на горите“ постъпва периодично и информация от подадени сигнали към Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112, чрез открития през 2015 г. офис към РДГ - София. През ноември 2016 г. започна да функционира и „Платформа за сътрудничество за запазване на българската гора“, в която неправителствените организации, след предварителна регистрация, могат да подават сигнали за извършвани нарушения в горски територии. Сигналите постъпват в уеб базиран интерфейс на ИАГ, откъдето автоматично се подават до специализирания офис към РДГ - София, и дирекция „Опазване на горите“.

Ежегодно дирекцията организира извършване на проверки за актуализация на данните за броя и дейността на регистрираните обекти по чл. 206 от Закона за горите. Данните са показател за динамиката на пазара на дървесина и отражение на ефективността от въведените нормативни изисквания за функционирането на тези обекти и цели пресичане на съществуващи незаконосъобразни практики и елиминиране на възможностите за осъществяване на нерегламентирана търговска дейност.

Този широк набор от статистическа информация и резултати от проверки дава възможност на дирекцията и на Изпълнителната агенция по горите за извършване на анализ на данните в национален мащаб като вид, начин и ниво на извършваните нарушения в горски територии. Резултатите от изготвените анализи намират отражение в измененията през последните няколко години на нормативните актове и разпоредби, отнасящи се до дейностите по контрол и опазване на горските територии, като служат и за определяне на райони с концентрация на нарушения.

Благотворителна кампания

С благотворителната кампания на Министерството на земеделието и храните „Купи жива елхичка, помогни на дете!“ бяха събрани общо 15 000 лева. В рамките на инициативата, която обхваща 22 места в цялата страна, са продадени 3000 дръвчета, предоставени от държавните горски пред-

приятия.

Събраните средства от благотворителната акция ще бъдат дарени за лечението на петгодишно момиченце, което страда от тежко онкологично заболяване и се нуждае от скъпи животоспасяващи интервенции в Германия.

Възобновяване на смърчовите гори в резерватите „Парангалица“ и „Бистришко бранище“ след едроплощни природни нарушения

Инж. Николай ЦВЕТАНОВ, доц. д-р Момчил ПАНАЙОТОВ, доц. д-р Петър ЖЕЛЕВ - катедра „Дендрология“, ЛТУ, инж. Александър ДУНЧЕВ - експерт във WWF

Доскоро на природните нарушения се гледаше като на явления, унищожавщи горите. Едва през последните години международната лесовъдска колегия започна да приема нарушенията като неразделна част от естествената динамика на горските екосистеми. Развитието на смърчовите гори е тясно свързано с природни нарушения като ветровали, короядни каламитети и пожари. Обикновеният смърч (*Picea abies* (L.) Karst.) се характеризира с плитка коренова система, която е предразполагащ фактор за възникването на ветровали и последващи ги короядни каламитети, и с тънка кора и съответно по-ниска устойчивост на пожари в сравнение с видовете от род Бор. В допълнение променящите се климатични условия с по-чести топли и сухи лета и по-меки зими са допълнителна предпоставка за бурното развитие на популациите на строго специализирани насекоми като корояда типограф (*Ips typographus* L.), които са в състояние изключително бързо да засегнат големи площи в смърчови гори с възраст на доминиращите дървета над 50-60 години. В този контекст от изключително значение е доброто познаване на процесите на възстановяване на горите след природни нарушения, сред които ключов компонент е възобновяването.

Особено подходящи за изучаването на възобновителните процеси в смърчови гори след природни нарушения са резерватите „Парангалица“ в Рила и „Бистришко бранище“ във Витоша, създадени през 30-те години на XX век. Резерват „Парангалица“ е една от малкото запазени слабо засегнати от човешка дейност гори в Европа, където структурата на гората е резултат предимно от малки и големи по площ природни нарушения (Panayotov et al., 2011). Резерват „Бистришко бранище“ е пример за засегнати от едроплощни природни нарушения смърчови гори, като това е косвено свързано с интензивното стопанисване на тези гори в миналото (Панайотов и Дунчев, 2015). През последните три години в рамките на Българо-швейцарски проект „Развитие на субалпийски гори в България под влияние на климатичните промени“ (IZEBZO143109) териториите на двата резервата бяха обект на изследвания от екип от Лесотехнически университет, който проучваше природната динамика на тези гори, включително природните нарушения, връзката на структурата на горските участъци с тях и хода на възобновителните процеси.

Кратка история на горите в резерват „Парангалица“

„Парангалица“ е един от най-старите резервати в България. Обявен е ден след първия официален резерват - „Горна Еленица - Силкосия“ в Странджа. С постановление № 8517 от 30.06.1933 г. на Министерството на земеделието и държавните имоти в лицето на тогавашния министър Константин Муравиев „държавната гора и горско пасище Парангалица с обща площ 1492.44 ха се обявяват за строго охранителен обект (бел. ред. днес статут „резерват“) поради особено ценните и редки горско-дървесни породи, които се намират в залесената част и поради редките и крайно характерни и интересни тревисти растения в пасището, които представляват грамаден интерес от дендрологично, флористично, фитогеографско и екологично гледище, се забранява всякакво ползване, било то от гората, било от пасището, било от дивеча, освен за научни цели и с предварително специално разрешение от Министерството на земеделието и държавните имоти“. Впоследствие площта на резервата претърпява две изменения - съгласно заповеди № 606 от 28.03.1953 г. на Управление на горското стопанство, с която се обявява за горско-ловен резерват с цел запазване на „ценни видове дивеч“, и № 1980 от 07.08.1961 г. на Главно управление на горите при Министерски съвет, в резултат на което придобива сегашните си граници и обща площ от 1509 ха, от които около 250 ха са горски масиви. От март 1977 г. резерват „Парангали-

ца“ е включен в списъка на биосферните резервати на програмата „Човек и биосфера“ на ЮНЕСКО.

В миналото част от горите на Горноджумайски окръг (днес Благоевградска област) са впечатлявали и привличали управляващите. Те са били давани от султаните като награда за особени заслуги на различни турски военни първенци - т.нар. вакъфи. Резерватът „Парангалица“ е бил част от вакъфа на Гаази Мустафа паша. По данни на различни автори част от вакъфа на Гаази Мустафа паша е бил забранен (вероятно и оттам идва названието „парангелос“ - на гръцки нещо завардено, забранено, пазено) за сеч и лов и е бил личен ловен развъдник. Погобна информация намираме и в архива на Фененко (лесовъд, останал в историята със своя псевдоним), според който Парангалица означава „място без изход, опасно място, омагьосан кръг“. Според него името е било дадено от гръцки калугери, които, при честите си посещения на Рилския манастир, се движели по пътя: Агон - Неврокоп - Разлог - Бачабо - Вълчи рид - Парангалица - Царев връх - Рилски манастир. Явно още по онова време някои от горите по поречието на р. Благоевградска Бистрица са правели силно впечатление със своята първичност и красотата. Едва през 1912 г. българската държава придобива юридическа власт над тези земи. Тези обстоятелства и разположението на „Парангалица“ навътре в голяма планинска долина са причината до наши дни да достигне едно от последните кътчета на някогашната велика Magna Silva Bulgarorum, покривала

в гревни времена нашите земи.

Горите на резерват „Парангалица“ впечатляват и с още един факт. Когато за първи път през 1932 г. са извършени първите таксационни измервания от лесо-вџда Желязко Георгиев, се съобщава за максимален запас от 360 м³/ха. Благодарение на неговите записки, впечатления и работа, както и активната подкрепа на цялата тогавашна лесовџдска колегия, „Парангалица“ е обявена за резерват година по-късно. Редица видни имена в българската лесовџдна наука като Методи Русков, Николай Стоянов, Пенчо Дренски извършват изследвания в „Парангалица“. През 1957 г. Леонид Йорданов установява максимален запас от 1660 м³/ха. По-късно (1962 г.) колектив от трима автори - Пеџо Беляков, Кръстан Кръстанов и Ангон Ангонов, установяват запас 1620 м³/ха. Всички споменати автори са работили с пробни площи, залоџени в подобрани части от резервата. През 1966 г., когато е извършено пълно клупиране на целия дървостой, е установен запас от 1435 м³/ха. „Парангалица“ и днес впечатлява с изключителни размери на индивиди от обикновен смърч и обикновена ела (Панайотов и кол., 2010) в отделни участџци.

Природните нарушения в резерват „Парангалица“

В резултат на изследвания в резервата е установено, че през последните 150 години освен известните ветровали през 1962 и 1983 г., повече от 23 % от територията е засегната от природни нарушения (пре-димно ветровали), обхващащи площи от по няколко ге-кара (Panayotov et al., 2011; Panayotov et al., 2015). На-лице са и данни за пожар, който е изгорил две ветро-вални площи в началото на ХХ век. Ветровалът през 1962 г. обхваща 22 ха, като засяга части от резерва-та по голното поречие на Хайдушка река и централ-ната част на резервата. Взето е решение пагналата ветровална маса да бџде изнесена. За съжаление на ме-ста все още могат да бџдат немерени изоставени стоманени вџжета, използвани при извоза. Ветрова-лът през 1983 г. засяга едџа 4 ха отново в централна-та част на резервата (територии, различни от засег-натите през 1962 г.), като този път е взето решение ветровалната площ да не бџде почиствана. Засегна-тите територии и в двата случая имат идентични характеристики, а именно наклон между 10 и 40 гра-дуса и преобладаващи изложения със северна или източ-на компонента. Налице са и по-малки по площ засег-нати участџци със западно изложение.

В резултат на тези природни нарушения в момента гората „Парангалица“ има мозаечна структура. Ос-новният дървесен вид е обикновеният смърч, като под 1650 м н.в. той се смесва с до 70 % с обикновената ела (*Abies alba* Mill.) и с до 40 % с обикновен бук (*Fagus sylvatica* L.), главно по поречиата на реките Хайдуш-ка и Бистрица. В зоната на сегашната горна грани-ца на гората в състава с до 20 % участва и балкан-ският ендемит бяла мура (*Pinus peuce* Griseb.). Бели-ят бор (*Pinus sylvestris* L.) е съдоминиращ вид в скло-па при площи със западно изложение и в някои от най-старите парцели в централната част на резервата. Днес 76 % от горската площ на „Парангалица“ е заета от чисти иглолистни гори, а 24 % - от смесени игло-листно-широколистни гори.

Кратка история и природни нарушения в гори-те на резерват „Бистришко бранище“

„Бистришко бранище“, един от първите резервати в

България, се намира на територията на най-стария у нас и на Балканския полуостров парк „Витоша“. Ре-зерватът е обявен през 1934 г. с цел опазване на естес-твени характер на високотланни смърчови гори, субалпийски тревни съобщества, скални образувания и каменни реки с обща площ от 1061.6 хектара. Към датата на обявяването му в резултат на дългогоди-шен изключително интензивен дърводобив смърчови-те гори са на възраст от около 40-50 г. (Панайотов и Дунчев, 2015). Днес в резервата са запазени единични 140-150-годишни смърчови дървета.

Вероятно няма друг резерват в България, в който въз-действието на природните нарушения върху развити-ето на гората да е по-значимо от това в „Бистриш-ко бранище“. След като през 1956 г. силна буря (смерч) унищоџава 40 ха в зоната на горната граница на смър-човата гора на 22.05.2001 г. нова силна буря засяга в съседство нови 60 ха (или близо 10 % от смърчовите гори). За разлика от 1956-а, когато пагналата маса е събрана, а част от ветровалната площ - залесена, през 2001 г. е взето решение пагналата ветровална ма-са да не бџде събирана.

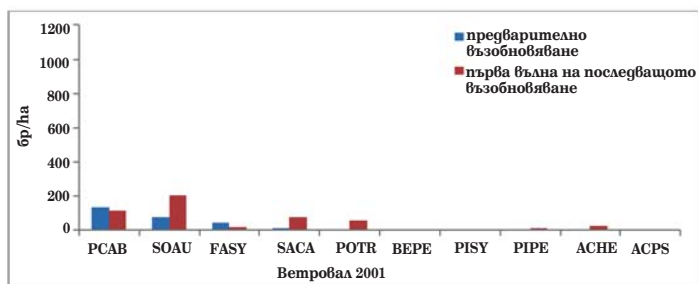
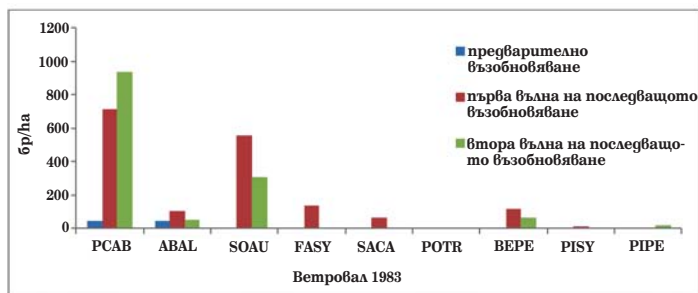
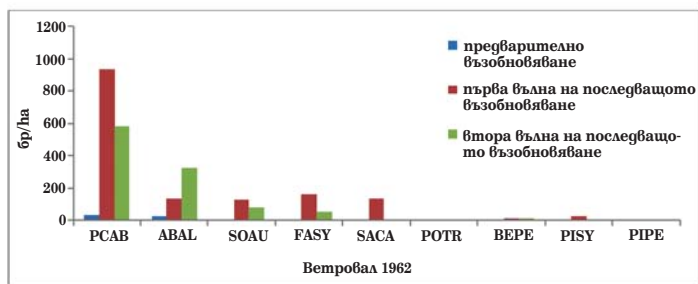
През 2002-2003 г. повечето от повалените дървета са нападнати от един от най-опасните насекомни вре-дители в смърчовите гори - *Ips typographus* L. (корояд типограф). Към 2009 г. засегнатите от корояда ти-пограф площи в резервата са над 200 хектара.

През следващите години градацията на корояда затих-ва под въздействието на съпротивителните способ-ности на живите дървета и влиянието на лимитиращи фактори от биотично и абиотично естество. През юли 2012 г., по неизяснени причини, около 70 ха от за-сегнатата след 2001 г. гора са опожарени, като и та-зи площ е оставена да се възобнови по естествен път.

Бџдещото поколение

Традиционно в засегнатите от природни нарушения гори в България повредената дървесина се усџоява, а чрез залесяване се създават нови изкуствени насаџ-дения. След природните нарушения в резерватите „Парангалица“ и „Бистришко бранище“ обаче възобно-вяването на гората е оставено на естествените про-цеси и това позволява да се натрупат много знания в отговор на въпроса как се възстановяват смърчови-те гори по естествен път.

Получените данни ни дават възможност да проследим развитието на гората съответно 50, 30 и 15 г. след въз-никването на природните нарушения. Възобновяване-то е протекло вџв времето на две вълни (фиг. 1). Пър-вата вълна започва непосредствено след самите ветро-вали и към нея може да се причисли както подрастът, появил се веднага след нарушенията (първа вълна на последващото възобновяване), така и подрастът, съ-ществувал в гората преди нарушенията (м.нар. пред-варително възобновяване). Втората възобновителна вълна (втора вълна на последващото възобновяване) стартира 20-30 години по-късно, когато се създават подходящи условия за развитието на нов подраст. В зависимост от структурата на засегнатата гора, характера на природните нарушения и наличието на стопанска намеса след тях възстановяването на смърчовата гора може да премине или през пионерен стадий, както след пожари, или директно да се възста-новят видовете от климаксната гора - обикновен смърч, обикновена ела (*Abies alba* Mill.) и обикновен бук (*Fagus sylvatica* L.). Така например вџв ветровалните участџци и на двата резервата е установено предџа-

Фиг. 1. Количествено разпределение на погоста по видове във ветровалните площи от 1962, 1983 и 2001 г. в резерватите „Парангалица“ и „Бистришко бранище“

Използвани съкращения: PCAB - *Picea abies* (L.) Karst.; ABAL - *Abies alba* Mill.; SOAU - *Sorbus aucuparia* L.; FASY - *Fagus sylvatica* L.; SACA - *Salix caprea* L.; POTR - *Populus tremula* L.; BEPE - *Betula pendula* Roth; PISY - *Pinus sylvestris* L.; PIPE - *Pinus peuce* Griseb.; ACHE - *Acer heldreichii* Orph. ex Boiss; ACPS - *Acer pseudoplatanus* L.

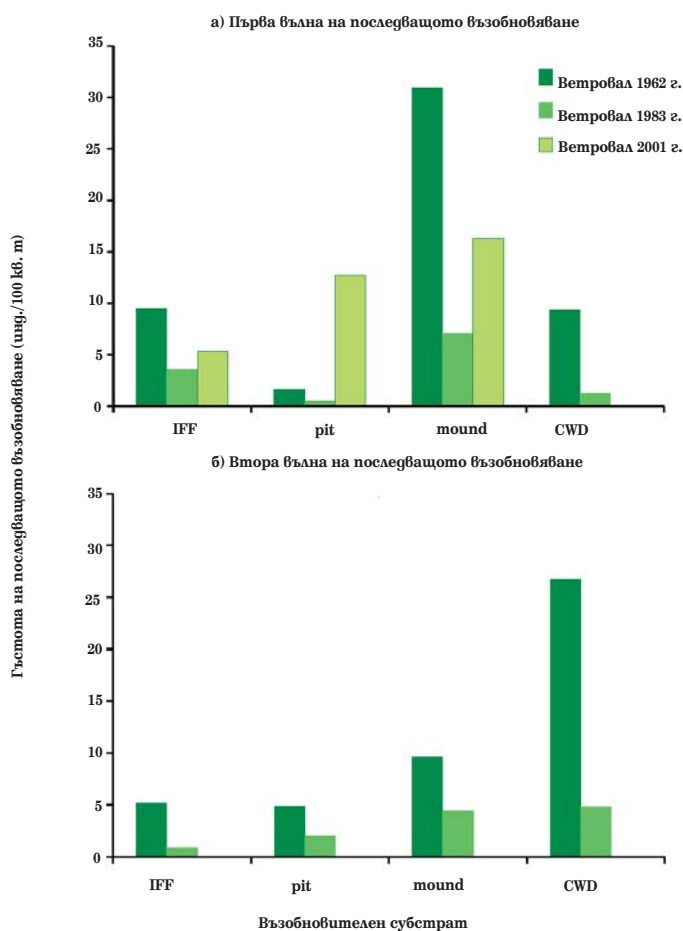
рителното възобновяване от климаксите видове с гъстота от около 300 бр./ха, което до голяма степен съответства на количеството погост в незасегнатите от ветровалите гори. В случая това количество зависи не толкова от загубите в резултат на нарушенията, с изключение на почистените от падналата маса във ветровала от 1962 г., колкото на хомогенната структура на засегнатите гори. В сравнително гъстите едновъзрастни гори количеството на светлината, която достига до земната повърхност и създава условия за развитието на погоста, е по-малко в сравнение с по-хетерогенните гори.

По отношение на размера на природното нарушение е установено, че в двата по-малки ветровала в резерват „Парангалица“ следветровалното възобновяване е доминирано от обикновения смърч (Tsvetanov et al., 2016), докато в едроплощния ветровал от 60 ха в резерват „Бистришко бранище“ участието на обикновения смърч е по-ограничено и се доближава до това на пионерни видове като офиката (*Sorbus aucuparia* L.), ивата (*Salix caprea* L.), трепетликата (*Populus tremula* L.) и др., чиито семена се разпространяват на големи разстояния по-лесно от на обикновения смърч. При протичането на втората възобновителна вълна, наблюдавана в ре-

зерват „Парангалица“, пионерните видове почти не участват. Високото процентно участие на офиката във всички периоди на възобновяването, особено във ветровалите от 1983 и 2001 г., потвърждава едновременно нейния пионерен и късносукцесионен характер, доказан наскоро и при изследвания в чужбина. Тя успешно се възобновява под гъстия склон на обикновения смърч и възможността ѝ да торчкува подобно на дървовете, заедно с наличието на добра семенна банка, ѝ осигурява бързо развитие след разкъсването на склона. По-слабо е участието на офиката в първоначалното възобновяване след ветровала през 1962 г. в резерват „Парангалица“, като е възможно това да се дължи на използваната жива сила за извоз и съответно отпъкване и прегризване от воловете.

Данните ни показват, че в изследваните ветровали количеството на погоста няколко десетилетия след природните нарушения достига до 2000 бр./ха, което се счита за успешно възобновяване с оглед на неблагоприятните климатични условия във високата планина, водещи до по-бавни възобновителни процеси и пониската оцеляемост на фиданките. Трябва да се обърне внимание, че успешното възобновяване след ветровал се дължи на възникването на голямо разнообразие от микроhabitати, като обърнати коренови плочи, („mound“ в специализираната английска литература) и формираните от това коренови ями („pit“), мъртва дървесина („coarse woody debris“) и др., които представляват важен субстрат за възобновяването на смърчовата гора. Така например в двата резервата първата възобновителна вълна се развива предимно върху кореновите плочи на ветровалните дървета или в незатревени участъци, докато втората вълна, наблюдавана вече в „Парангалица“, протича предимно върху мъртва дървесина (фиг. 2).

Оставянето на мъртва дървесина на терен, която за 15-20 години изгнива достатъчно, за да се превърне в подходящ възобновителен субстрат, благоприятства протичането на възобновителните процеси при обикновения смърч и обикновената ела. Мъртвата дървесина със своята физико-химична характеристика, фунгистична среда и хранителни вещества позиционира погоста над силно конкурентната тревна растителност. Неразчистването на падналата ветровална маса благоприятства също и запазването на целостта на обърнатите кореновите плочи. Така формираните микроповишения се характеризират с по-тънка снежна покривка, по-малък излишък на влага, по-добра аерация, по-слабо изразена опасност от повреди от слани и преди всичко от мразоизхвърляне. В микропониженията (ями, образувани от обръщането на кореновите плочи) естественият смърчов погост често понася значителни щети от слани и студения въздух. Особено важен е въпросът и как се развива смърчовата гора, когато е засегната от каламитет на насекоми, тъй като след 2001 г. в резерват „Бистришко бранище“ най-големи по площ (над 200 ха) са териториите, нападнати от корояда *Ips typographus* L. За разлика от ветровалите в засегнатите от корояда гори загиналите смърчови дървета остават обезлистени, но прави няколко години. Ето защо загиването на дървостоя води до рязко увеличаване на слънчевата светлина под склона на гората, което предизвиква бързото развитие на потискащата дървесния погост тревна растителност. В такива участъци е установено, че 10 г. след природното нарушение количеството на погоста е между 500 и 600 бр./ха. Възстановя-

Фиг. 2. Гъстота на последващото възобновяване при различните видове възобновителен субстрат във ветровалните площи от 1962, 1983 и 2001 г. в резерватите „Парангалица“ и „Бистришко бранище“

Използвани съкращения: IFF - ненарушена почвена повърхност; pit - коренова яма; mound - обърната коренова плоча; CWD - мъртва дървесина

Укрепнали фиданки от обикновен смърч (*Picea abies* (L.) Karst), поникнали върху стара мъртва дървесина

ването на загиналата смърчова гора се базира предимно на предварителния подрасст от обикновен смърч, обикновен бук и офика, възникнал в отделни котли преди развитието на короядния каляммет. Това показва, че този вид природно нарушение не връща смърчовата гора в пионерен стадий на развитие, а подоб-

но на ветровалите стимулира освобождаването на наличния в гората подрасст.

За разлика от ветровалите и короядните каляммети възникналият през 2012 г. пожар в резерват „Бистришко бранище“ предизвиква съществена промяна в развитието на смърчовата гора. В опожарените площи се наблюдава възобновяване предимно от пионерни видове като трепетлика, ива, офика, обикновена бреза (*Betula pendula* Roth) и др., от които се очаква да създадат условия за възобновяването на обикновения смърч след десетилетия. И тук възобновителните процеси протичат по-бавно и трудно, като количеството на установения пионерен подрасст не надхвърля 500 бр./ха, а подрасст от обикновен смърч почти липсва. Това вероятно е резултат, от една страна, от загиването на наличното предварително възобновяване в пожара, а от друга, от ограниченото участие на пионерни видове в смърчовите гори на резервата преди природните нарушения.

Въпреки по-бавните процеси на възобновяване на за-

Възобновеният ветровал от 1983 г. в резерват „Парангалица“

сегнатите от природни нарушения смърчови гори в резерватите „Парангалица“ и „Бистришко бранище“ и в двата случая гората се възстановява успешно без човешка намеса. Гората в „Парангалица“ запазва своя облик, а изсичаната през вековете дървесна растителност в „Бистришко бранище“ постепенно възстановява своя естествен характер. От лесовъдска и природозащитна гледна точка приложеният подход на ненамеса води до развитието на смърчови гори с по-голяма естественост, структурна хетерогенност и устойчивост, което е основната цел в тези защитени територии. Нашите данни показват, че колкото по-хетерогенна е смърчовата гора, т.е. колкото по-разнообразни са възрастовата структура и видовият състав, толкова по-голям е потенциалът за бързо възстановяване след природни нарушения. От особено значение при стопанисването на смърчовите гори е да се създават условия за наличие на предварително възобновяване и няколко поколения от дървета, като това дава по-високи шансове за успешно и по-бързо възстановяване в случай на едроплощни нарушения. Нашите данни потвърждават и необходимостта от поддържане на достатъчни количества мъртва дървесина с големи размери и в различни фази на разлагане, като това е ключов фактор за възобновяването навътре на обикновения смърч.

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ

бул. „Хр. Ботев“ № 55, София 1040
Автоматична телефонна централа 02 98 511,
факс: 02 981 37 36, e-mail: iag@iag.bg

ул. „Антим I“ №17, София 1303
Автоматична телефонна централа 02 9045

Отразени са данните до 09.01.2017 г.

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
РЪКОВОДСТВО			
Инж. Тони КРЪСТЕВ	изпълнителен директор	503	
Маргаритка ПАВЛОВА	гл. специалист	503	
Инж. Красимир КАМЕНОВ	зам.-изпълнителен директор	508	
Величка МАРИНА	гл. специалист	509	
Илиан ТОЧЕВ	гл. секретар	504	
Галина ГОРАНОВА	гл. специалист	504	
Инж. Веселин РАЙЧЕВ	служител по сигурността на информацията	561	
Дафинка РОНКОВА	финансов контролор	557	
ЗВЕНО „ВЪТРЕШЕН ОДИТ“			
Благовеста ЛАЛОВА	ръководител	557	
Вася МИХАЙЛОВА	гл. вътр. одитор		0884301534
Красимира ПАЛИГОРОВА	гл. вътр. одитор - РДГ		0887207507
ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ			
ДИРЕКЦИЯ „ФИНАНСОВО-СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ“			
Валерий ПАВЛОВ	директор	559	
Диана ХРИСТОВА	ст. експерт	559	
ОТДЕЛ „СЧЕТОВОДСТВО“			
Емилия ТАФРАДЖИЙСКА	началник	560	
Веска ДЕЛЧЕВА	гл. експерт	560	
Сашка ДИМОВА	гл. експерт	560	
Васил БЯЛКОВ	гл. експерт	560	
Екатерина ГАНЧОВСКА	ст. счетоводител	555	
Лозина ГИЛОВА	гл. специалист	560	
ОТДЕЛ „БЮДЖЕТ И УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА“			
Инж. Катерина КУТИНА	началник	554	
Божана ГЕОРГИЕВА	гл. експерт	554	
Любомира ИЛИЕВА	гл. експерт	554	
Ваня ХРИСТОВА	гл. експерт	553	
Инж. Стоян КЪНЕВ	гл. експерт - собственост, инвестиции и капиталови разходи		02 9045 310
Инж. Анелия ГАВРИЛОВА	гл. експерт - управление и стопанисване на държавната собственост		02 9045 311
Вера ВЛАХОВА	ст. експерт -	553	

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Румяна БРУСАРСКА	прогнози и бюджет гл. специалист - платежни процедури в СЕБРА	554	
Татяна МИХАЙЛОВА	гл. специалист - организация и контрол на материалната база	392	
ДИРЕКЦИЯ „АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ“			
Даниела АНГЕЛОВА	директор	754	
ОТДЕЛ „ПРАВНО-АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ“			
Тодор БОГОМИЛОВ	началник	506	02 987 51 46
Анастасия ВОДЕНИЧАРОВА	гл. юрисконсулт	517	
Ерджан МУРАД	гл. юрисконсулт	517	
Надежда ВИТЕВА	гл. юрисконсулт	517	
Перай РАМАДАНОВ	юрисконсулт	517	
Яница АНАСТАСОВА	гл. специалист	512	02 988 13 83
Лиля ЗАРКОВА	техн. сътрудник - деловодител	512	02 988 13 83
Маргаритка ИГНАТОВА	техн. сътрудник - деловодител	512	02 988 13 83
Елена ТОПАЛОВА	техн. сътрудник - деловодител	512	02 988 13 83
ОТДЕЛ „НОРМАТИВНИ ДЕЙНОСТИ И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ“			
Анелия ВАСИЛЕВА	началник	519	
Деница АЛЕКСАНДРОВА	ст. юрисконсулт	519	
Гергана ЦАРСКА	гл. юрисконсулт	519	
Фатме ДЕМИРОВА	гл. юрисконсулт	519	
Александър ФЕРДОВ	гл. експерт - човешки ресурси	510	
Малинка КЪРПАРОВА	гл. експерт - човешки ресурси	510	
Вяра ГЕЛЕВА	гл. специалист	515	
ДИРЕКЦИЯ „ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ И ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА“			
Нено НЕНОВ	и.д. директор	506	02 987 51 46
Лидия ЗДРАВКОВА	гл. експерт - WEB базирани приложения	515	
Инж. Антон РАЧЕВ	гл. експерт - информационни системи		02 9045 308
Инж. Мариана СИМЕОНОВА	гл. експерт - информационно обслужване	515	
Ланд. арх. Иван БОГДАНОВ	гл. експерт	506	02 987 51 46
Инж. Весна КИМОВА	гл. експерт - медийно представяне	511	
Радка ЛЯХОВА	гл. експерт - връзки с обществеността	511	
Инж. Васил ЦИГОВ	гл. експерт	506	02 987 51 46

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ			
ДИРЕКЦИЯ „ПРОМЕНИ В ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ“			
Инж. Валентин ЧАМБОВ Борислава ЯНЕВА	директор гл. специалист	513 513	02 987 51 42
ОТДЕЛ „ПРОМЯНА НА ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕТО И ПРОМЕНИ В СОБСТВЕНОСТТА“			
Инж. Георги КОТАРЕВ Цанко КОЗЛОВ Инж. Ваня ИВАНОВА Николина НЕДЕЛКОВА Десислава КОСТОВА Миглена ИВАНОВА Христина СТОЯНОВА	началник гл. експерт ст. експерт мл. експерт мл. експерт гл. специалист гл. специалист	501 412 501 501 527 411 501	
ОТДЕЛ „УЧРЕДЯВАНЕ НА ВЕЩНИ ПРАВА“			
Инж. Джемиле МОЛААХМЕД Инж. Зоя МИХОВА Инж. Любен ЮСЕВ Инж. Антония ЛОЗАНОВА Драгомир ЦИЦЕЛКОВ	началник гл. експерт гл. експерт гл. експерт ст. експерт	528 528 527 528 527	
ДИРЕКЦИЯ „ГОРИ И ЛЕСОВЪДСКИ ДЕЙНОСТИ“			
Д-р инж. Ценко ЦЕНОВ Илиана МЕНЦЕЛ	директор мл. експерт	551 551	
ОТДЕЛ „ВЪЗОБНОВЯВАНЕ, СТОПАНИСВАНЕ, ПОЛЗВАНЕ И ЗАЩИТА НА ГОРИТЕ“			
Инж. Димитър БЪРДАРОВ Инж. Емил РАКЪДЖИЕВ Инж. Стефан БАЛОВ Инж. Илиан МУТАФЧИЙСКИ Инж. Деян СТОЙНЕВ Инж. Кирил ТАШЕВ Д-р инж. Анна ПЕТРАКИЕВА Инж. Мария БЕЛОВАРСКА Инж. Любомир КРЪСТЕВ Д-р инж. Елена РАФАИЛОВА	началник гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт	526 556 556 556 552 552 526 526 556	02 9045 324 02 988 46 67
ОТДЕЛ „НЕДЪРЖАВНИ ГОРИ И КОНТРОЛ ВЪРХУ ДЕЙНОСТИТЕ В ГОРИТЕ“			
Инж. Росен РАЙЧЕВ Инж. Диана КИРИЛОВА инж. Петко ИЛИЕВ Инж. Димитър ВИТЕВ Инж. Руслан МИХАЙЛОВ Инж. Йордан ПАЛИГОРОВ Георги КОЦЕВ	началник гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт	561 530 530 552 556 556 530	02 9045 324
ОТДЕЛ „ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ И ГОРСКОСТОПАНСКО ПЛАНИРАНЕ“			
Инж. Илия АНГЕЛОВ Инж. Любен ЖЕЛЕВ	началник гл. експерт	529 529	

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Инж. Мариела МИРОНОВА Инж. Мартин ТОДОРОВ Инж. Антоанета ТАНЕВА Инж. Мария ЧАМБОВА	гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт	515 529 529 528	
ДИРЕКЦИЯ „ОПАЗВАНЕ НА ГОРИТЕ“			
Инж. Димитър БАТАЛОВ Сабина ПЕНКОВА	директор гл. специалист		02 9045 364 02 9045 365
Инж. Николай ПИРОНКОВ Владимир КОНСТАНТИНОВ Инж. Камен ДИМИТРОВ Инж. Спас ТУМБЕВ Инж. Росица ХОРОЗОВА Инж. Милен ИВАНОВ Росица ПЪРВАНОВА Григор ГЕОРГИЕВ	гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. специалист гл. специалист		02 9045 363 02 9045 362 02 9045 351 02 9045 351 02 9045 351 02 9045 363 02 9045 308 503
ДИРЕКЦИЯ „ЛОВНО СТОПАНСТВО“			
Инж. Румен ЯНКУЛОВ Инж. Юлиан РУСЕВ Инж. Мирослав ДЖУПАРОВ Екатерина БОЖИНОВА Инж. Станка БЕЛЧЕВА Инж. Костадин СПАСОВ Инж. Василий ГЕОРГИЕВ	директор гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт ст. експерт		02 9045 359 02 9045 303 02 9045 303 02 9045 301 02 9045 302 02 9045 302 02 9045 301
ДИРЕКЦИЯ „ПРОЕКТИ И МЕЖДУНАРОДНИ ДЕЙНОСТИ“			
Д-р инж. Деница ПАНДЕВА Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ Инж. Николай ВАСИЛЕВ Инж. Долорес БЕЛОРЕЧКА Николета ДИНЕВА Д-р Албена БОБЕВА Петя СЛАВЧЕВСКА Даряна МАНОВА Иван БЕЗЛОВ	директор гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт ст. експерт ст. експерт гл. специалист		02 9045 360 02 9045 358 02 9045 361 02 9045 356 02 9045 361 02 9045 356 02 9045 355 02 9045 355 02 9045 357
ДИРЕКЦИЯ „РАЗВИТИЕ НА ГОРСКИЯ СЕКТОР“ В МЗХ			
Инж. Виржиния ХУБЧЕВА	директор	524	
ОТДЕЛ „ДЪРЖАВНИ ГОРСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ“			
Инж. Олег ИЛИЕВ Инж. Емил МАРИНОВ Инж. Елена КРИЖАН-ВЕЛИЧКОВА Инж. Пенчо ПЕТКОВ Инж. Мария КАМЕНОВА Инж. Калоян АНЕВ Инж. Антонина КОСТОВА Пепа ДИМОВА Иванка ДИМИТРОВА	началник държавен експерт държавен експерт гл. експерт гл. експерт гл. експерт държавен експерт гл. експерт мл. експерт	562 562 562 523 523 523 562 524 523	
ОТДЕЛ „СТРАТЕГИИ И ПЛАНИРАНЕ НА ГОРСКОТО СТОПАНСТВО“			
Инж. Спас ТОДОРОВ Екатерина ПОПОВА Инж. Боян СОКОЛОВ Мариела ПЧЕЛИНСКА	началник държавен експерт гл. експерт гл. експерт	525 525 525 254	

СТРУКТУРИ КЪМ ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ (пощенски кодове, названия, ръководители и телефони)

09.01.2017 г.

3500 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - БЕРКОВИЦА - инж. Сашко КАМЕНОВ	0953 8 03 00	4400 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ПАЗАРДЖИК - инж. Владимир ВЛАХОВ	034 44 55 96
2700 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - БЛАГОЕВГРАД - инж. Иван ГЕРГОВ	073 88 50 09	4000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ПЛОВДИВ - инж. Мирослав ДИМИТРОВ	032 27 50 70
8000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - БУРГАС - инж. Венелин РАДКОВ	056 84 29 84	7000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - РУСЕ - инж. Огнян САВЯНОВ	082 82 17 06
9000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ВАРНА - инж. Тодор ГИЧЕВ	052 69 29 30	8800 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - СЛИВЕН - инж. Георги РУСЕВ	044 62 29 45
5000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - БЕЛИКО ТЪРНОВО - инж. Николай НИКОЛОВ	062 62 00 59	4700 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - СМОЛЯН - инж. Венцислав ФУРЛАНСКИ	0301 6 75 37
6600 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - КЪРДЖАЛИ - инж. Юсеин ЕФЕНДИЕВ	0361 6 58 30	1000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - СОФИЯ - инж. Мартин ИВАНОВ	02 987 00 52
2500 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - КЮСТЕНДИЛ - инж. Здравчо ТОДОРОВ	078 55 05 10	6000 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - СТАРА ЗАГОРА - инж. Петър ЗАЯКОВ	042 63 97 37
5500 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ЛОВЕЧ - инж. Павли БОГДАНСКИ	068 60 38 23	9700 РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ПО ГОРИТЕ - ШУМЕН - инж. Юлиан БУДАКОВ	054 80 07 03

ДРУГИ ПОДЕЛЕНИЯ КЪМ ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ

1528 Горска семейнопрола станция - София - инж. Свилена БОЖИНОВА	02 973 11 80	9000 ДПП „Златни пясъци“ - Варна - инж. Юлия ТУМБАРКОВА	052 35 55 61
4017 ГСС - Пловдив - инж. Йорданка АНГЪЧЕВА	032 62 84 67	5930 ДПП „Персина“ - Белене - инж. Стела БОЖИНОВА	0658 3 26 86
1303 Лесозащитна станция - София - г-ч. 9-р Янчо НАЙДЕНОВ	02 988 53 01	2630 ДПП „Рилски манастир“ - гр. Рила - инж. Димитър ГРИГОРОВ	07054 22 93
4017 ЛЗС - Пловдив - инж. Пенчо ДЕРМЕНДЖИЕВ	032 63 15 53	7000 ДПП „Русенски Лом“ - Русе - инж. Цонка ХРИСТОВА	082 87 23 97
9020 ЛЗС - Варна - инж. Йордан ЙОРДАНОВ	052 51 06 80	8800 ДПП „Сините камъни“ - Сливен - инж. Ирина ПЕТРОВА	044 66 29 61
5300 Дирекция на Природен парк „Българка“ - Габрово - инж. Цветан МАРКОВ	066 80 88 57	8162 ДПП „Странджа“ - Малко Търново - инж. Димо ДИМОВ	05952 35 91
2880 ДПП „Беласица“ - с. Коларово - инж. Добриел РАДЕВ	07423 20 03	9700 ДПП „Шуменско плато“ - Шумен - инж. Кирил КИРОВ	054 80 07 65
1303 ДПП „Витоша“ - София - ланд. арх. Снежана ПЕТРОВА	02 988 58 41	1303 Редакция на списание „Гора“ - София - инж. Борис ГОСПОДИНОВ	02 988 86 42
3000 ДПП „Врачански Балкан“ - Враца - инж. Николай НЕНЧЕВ	092 66 58 49		

ДЪРЖАВНИ ГОРСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ЮГОЗАПАДНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Благоевград - инж. Дамян ДАМЯНОВ	073 88 42 03	16. 5800 ТП ДПС - Плевен - инж. Янч. ПЕТКОВ	064 84 01 90
1. 2780 ТП ДПС - Белица - инж. Иван БОГДАНОВ	07444 23 16	17. 2260 ТП ДПС - Своге - инж. Петър ПЕТРОВ	0726 9 87 06
2. 4470 ТП ДПС - Белообо - инж. Христо ДЕЛИН	03581 38 21	18. 5600 ТП ДПС - Троян - инж. Милко СТАНЧЕВ	0670 6 04 27
3. 2700 ТП ДПС - Благоевград - инж. Калин ЗАПЕВ	073 88 42 05	19. 5620 ТП ДПС - Черни Осъм - инж. Красимир ЦАНИН	0670 6 04 04
4. 2360 ТП ДПС - Брезник - инж. Петър САВЕВ	07751 30 51	20. 3460 ТП ДПС - Чиропци - инж. Красимир ВЪЛКОВ	09554 21 97
5. 2900 ТП ДПС - гр. Гоце Делчев - инж. Васко МУТАФИЧЕВ	0751 6 05 86	21. 2140 ТП ДПС „Витиня“ - м. Витиня - инж. Ташко ПЕТКОВ	0723 9 87 45
6. 2960 ТП ДПС - Гърмен - инж. Марко ЗАПРЕВ	07523 20 22	22. 3950 ТП ДПС „Миджур“ - с. Чупрене - инж. Цветан МИХАЙЛОВ	0932 7 24 30

7. 2777 ТП ДГС - Добринице - инж. Благой КИШЕВ	07447 23 74
8. 2600 ТП ДГС - Дулица - инж. Иван ПАНТАЛЕЕВ	0701 5 13 80
9. 2782 ТП ДГС - Еленица - инж. Иван ДИВИЗИЕВ	0889 271 508
10. 2180 ТП ДГС - гр. Елин Пелин - инж. Николай ГАДЖАНОВ	0725 6 60 01
11. 2100 ТП ДГС - Етрополе - инж. Йордан ЙОРДАНОВ	0720 6 23 50
12. 2440 ТП ДГС - Земен - инж. Пламен МИШЕВ	07741 23 18
13. 2050 ТП ДГС - Ихтиман - инж. Илана ЧАВДАРОВА	0724 8 25 46
14. 2830 ТП ДГС - Катуница - инж. Симеон ЕФРЕМОВ	07438 21 31
15. 2041 ТП ДГС - Костенец - инж. Йорданка КАРАМИШОВА	07144 50 57
16. 2840 ТП ДГС - Кресна - инж. Димитър ТЕРЗИЕВ	07433 22 63
17. 2500 ТП ДГС - Кюстендил - инж. Тони КОЛЕВ	0887 566 596
18. 2772 ТП ДГС - Места - инж. Иван ГЕРИН	074409 265
19. 2595 ТП ДГС - Невестино - инж. Милчо КИРИЛОВ	078 55 10 14
20. 2850 ТП ДГС - Петрич - инж. Стоян КОВАЧЕВ	0745 6 01 88
21. 2070 ТП ДГС - Пирдоп - инж. Бойчо ПАЛАКАРСКИ	07181 51 51
22. 2890 ТП ДГС - Първомай - инж. Атанас ДИМАНКОВ	0886 437 013
23. 2400 ТП ДГС - Разомир - инж. Веселин ВЛАДОВ	0777 8 21 42
24. 2760 ТП ДГС - Разлог - инж. Здравко ЧИЛЕВ	0747 8 01 60
25. 2630 ТП ДГС - „Рилски манастир“ - гр. Рила - инж. Георги КАБИЙМАЛСКИ	07054 20 40
26. 5720 ТП ДГС - Рибарица - инж. Стайко ПЕТРОВ	06902 24 36
27. 2000 ТП ДГС - Самоков - инж. Александър КРОСНЕВ	0722 6 67 67
28. 2800 ТП ДГС - гр. Сандански - инж. Светла КОСТАДИНОВА	0746 3 20 37
29. 2730 ТП ДГС - Симитли - инж. Костадин КАСАПОВ	0748 7 21 67
30. 2200 ТП ДГС - Сливница - инж. Росен ПОПСАВОВ	0727 4 20 19
31. 1000 ТП ДГС - София - инж. Антон КОЛДОВ	02 981 85 63
32. 2825 ТП ДГС - Струмяни - инж. Росен ЯНЕВ	07434 31 19
33. 5700 ТП ДГС - Тетевен - инж. Драгомир ДИЧЕВ	06785 24 34
34. 2460 ТП ДГС - Трън - инж. Георги ГЕОРГИЕВ	07731 21 36
35. 2790 ТП ДГС - Якоруга - инж. Васил СТАМБЕРОВ	07442 22 27
36. 2117 ТП ДГС - „Арамилец“ - с. Огняново - инж. Венцеслав ГЕОРГИЕВ	02 42 10 233
37. 2347 ТП ДГС - „Витошко - Стругена“ - с. Кладница - инж. Драгомир ПЕНЧЕВ	0884 884 734
38. 2950 ТП ДГС - „Дикчан“ - с. Сатовча - инж. Пламен ПОЮКОВ	07541 21 70
39. 2000 ТП ДГС - „Искър“ - Самоков - инж. Людмил ХАРИЗАНОВ	0887 664 250
40. 2500 ТП ДГС - „Осогово“ - Кюстендил - инж. Емилия ИВАНОВА	078 55 20 51

СЕВЕРОЗАПАДНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Враца - инж. Цветко ЦВЕТКОВ

1. 3900 ТП ДГС - Белоградчик - инж. Мая КОСТОВА	092 62 00 32
2. 3500 ТП ДГС - Берковица - инж. Йордан ЙОНЧЕВ	0936 5 40 54
3. 5672 ТП ДГС - Бормиса - инж. Марин БАГАРОВ	0953 8 89 90/95
4. 2140 ТП ДГС - Ботевград - инж. Иван СТЕПАНОВ	0670 6 22 98
5. 3700 ТП ДГС - Вудин - инж. Веселка БОРИСОВА	0723 6 64 36
6. 3000 ТП ДГС - Враца - инж. Ивайло АНГЕЛОВ	094 60 09 88
7. 3474 ТП ДГС - Говеджа - инж. Милко БАЛГОЕВ	092 66 05 61
8. 2240 ТП ДГС - Годеч - инж. Антон ПОПОВ	09556 22 71/73
9. 5520 ТП ДГС - Лесоврен - инж. Пламен ПЕТРОВ	0729 2 23 91
10. 5500 ТП ДГС - Ловеч - инж. Цветелинка ПЕНЧЕВА	06920 21 25
11. 3600 ТП ДГС - Лом - инж. Горан ЛОЗАНОВ	068 60 37 92
12. 3100 ТП ДГС - Мездра - инж. Евгения ХРИСТОВА	0971 6 01 02/05
13. 3400 ТП ДГС - Монтана - инж. Петьо ИВАНОВ	0910 9 33 87
14. 5940 ТП ДГС - Никопол - инж. Атанас ПОПОВ	096 30 01 90
15. 3300 ТП ДГС - Оряхово - инж. Снежана ГАРДАНСКА	06541 27 97
	09171 24 19

СЕВЕРНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Габрово инж. Цвечелин МИЛАНОВ

1. 5000 ТП ДГС - „Боярка“ - Велико Търново - инж. Йордан БОБОНКОВ	062 62 05 13
2. 5097 ТП ДГС - Буйновци - инж. Румен ХАРААМОВ	06151 66 80
3. 7100 ТП ДГС - Бяла - инж. Ангел КУКОВ	0817 7 27 80
4. 5300 ТП ДГС - Габрово - инж. Красимир ИЛИЕВ	066 808 826
5. 5100 ТП ДГС - Горна Оряховица - инж. Мирена ТАТАРДЖИЙСКА	0618 6 00 65
6. 5070 ТП ДГС - гр. Елена - инж. Иван ДИМИТРОВ	06151 62 12
7. 5360 ТП ДГС - Плачковци - инж. Мирослав ИЛИЕВ	06770 21 29
8. 7200 ТП ДГС - Разград - инж. Пламен КОЛЕВ	084 66 13 19
9. 5250 ТП ДГС - Свищов - инж. Антоанет АНТОНОВ	0631 6 02 19
10. 5400 ТП ДГС - Севлиево - инж. Росен РАДЕВ	0675 3 33 67
11. 7300 ТП ДГС - „Сеслав“ - гр. Кубрат - инж. Красимир ТОДЖАРОВ	0848 7 27 27
12. 7500 ТП ДГС - Силистра - инж. Георги МИТЕВ	086 82 40 87
13. 7600 ТП ДГС - Тутракан - инж. Людмил УЗУНОВ	0866 6 03 08
14. 7260 ТП ДГС - „Воден - Ири Хисар“ - с. Острово - инж. Кирил КОЛЕВ	0889 320 925
15. 7012 ТП ДГС - „Дунав“ - Русе - инж. Йордан САРИЛИЕВ	082 82 02 17
16. 7650 ТП ДГС - „Каракуз“ - Дулово - инж. Иван ГРОЙЧЕВ	0864 2 26 06
17. 5462 ТП ДГС - „Росица“ - м. Лъзъм - инж. Иваницка ИВАНОВА	0886 767 550

ЮГОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Сливен инж. Пейчо ВЪРБАНОВ

1. 8500 ТП ДГС - Айтос - инж. Костадин ВРЕТЕНАРОВ	044 62 29 21
2. 8000 ТП ДГС - Бургас - инж. Кирил ПЕТКОВ	0558 2 26 25
3. 6199 ТП ДГС - Гурково - инж. Иван ДОНЧЕВ	056 84 23 69
4. 8700 ТП ДГС - Елхово - инж. Станимир СОТИРОВ	04331 21 175
5. 8170 ТП ДГС - Збелец - инж. Атанас СПАСОВ	0478 8 82 62
6. 6570 ТП ДГС - Ивайловград - инж. Димо КЮЧУКОВ	05959 230
7. 6100 ТП ДГС - Казанлък - инж. Тошо ПЕТРОВ	03661 60 20
8. 8400 ТП ДГС - Карнобат - инж. Светлин ВОДЕВ	0431 6 47 76
9. 8283 ТП ДГС - Кости - инж. Цветомир ГЕНОВ	0559 2 21 59
10. 8970 ТП ДГС - Котел - инж. Неда АНГЕЛОВА	0886 843 613
11. 6480 ТП ДГС - Магжарово - инж. Розалин ДЖЕВЕЛЕКОВ	0453 4 22 40
12. 8162 ТП ДГС - Малко Търново - инж. Илия ЯНГЪЗОВ	0884 389 956
13. 6180 ТП ДГС - Мъглич - инж. Александър ИВАНОВ	05952 30 96
14. 8900 ТП ДГС - Нова Загора - инж. Ганчо ПЕТРОВ	04321 23 16
15. 8152 ТП ДГС - Нова Паничарево - инж. Горо ГОРОВ	0457 6 20 33
16. 6500 ТП ДГС - Свиленград - инж. Михаил МИХАЙЛОВ	05504 82 18
17. 8800 ТП ДГС - Сливен - инж. Димо ДИМОВ	0379 7 14 76
18. 8300 ТП ДГС - Средец - инж. Димитър ЯНКОВ	044 62 27 42
19. 6000 ТП ДГС - Стара Загора - инж. Иван ЧЕРТЕЛАНОВ	05551 33 93
20. 8841 ТП ДГС - Стара река - инж. Георги ХРИСТОВ	042 62 33 34
21. 8890 ТП ДГС - Търговища - инж. Коста АПЛАМОВ	04552 2161
22. 8980 ТП ДГС - Туча - инж. Кемал ВЕЙС	0454 22 50
23. 8600 ТП ДГС - „Гунджа“ - Ямбол - инж. Николай МИШИНЕВ	04584 332
24. 6300 ТП ДГС - Хасково - инж. Любомир ИЛИЕВ	046 66 26 70
25. 8260 ТП ДГС - Царево - инж. Мариян КОСТАДИНОВ	038 66 22 32
26. 6200 ТП ДГС - Чирпан - инж. Севдалина ИВАНОВА	0590 5 21 73
27. 8166 ТП ДГС - „Граматикуво“ - Граматикуво - инж. Ганчо КОСТАДИНОВ	0416 9 30 72
	05958 22 30

28. 6151 ТП ДАС „Мазалат“ - Горно Сахране - инж. Иван ГАУХАРОВ	04357 22 35	0887 558 837
29. 8230 ТП ДАС „Несебър“ - Несебър - инж. Димитър МАНДУЛОВ	0554 4 33 83	0887 737 172
30. 8290 ТП ДАС „Ропотам“ - м. Аркутино - инж. Борислав ПЕВТКОВ	0550 3 22 23	0888 426 002
31. 6560 ТП ДАС „Тополовград“ - Тополовград - инж. Петър ПЕТРОВ	0470 5 22 10	0887 563 525
ЮЖНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Смолян - инж. Ботьо АРАБАДЖИЕВ		
1. 4600 ТП ДАС „Алабак“ - Велинград - инж. Иван ГЮРОВ	0301 8 10 43	0888 397 467
2. 6750 ТП ДАС - Ардино - инж. Емил ВОЙВОДОВ	0884 330 212	0876 806 598
3. 4230 ТП ДАС - Асеновград - инж. Слави БОГУТЕВ	0889 912 819	0885 838 782
4. 4580 ТП ДАС - Батак - инж. Георги СЕРАФИМОВ	0884 541 434	0887 637 415
5. 4824 ТП ДАС - Борино - инж. Атанас ЧАУШЕВ	0885 503 131	0888 235 376
6. 4831 ТП ДАС - Доспат - и. г. инж. Севдалин ПЕХЛИВАНОВ	0884 541 439	0885 055 661
7. 4980 ТП ДАС - Златоград - инж. Съби ДИМИТРОВ	0879 915 731	0889 401 540
8. 4300 ТП ДАС - Карлово - инж. Златю КЛИЧЕВ	0888 545 530	
9. 6870 ТП ДАС - Карлово - инж. Илия МИНЧЕВ	0887 439 971	
10. 4341 ТП ДАС - Клинсура - и. г. инж. Атанас СТОЙНЕВ	0889 243 193	
11. 6900 ТП ДАС - Крумоград - инж. Светослав ЧОЛАКОВ	0884 822 631	
12. 4820 ТП ДАС - Михалково - и. г. инж. Стоянка КЕЧЕВА - ЧАУШЕВА	0889 318 705	
13. 6800 ТП ДАС - Момчилад - инж. Митко МАНЕВ	0889 467 243	
14. 4400 ТП ДАС - Пазарджик - инж. Габриел РАНГЕЛОВ	0889 318 560	
15. 4500 ТП ДАС - Панагюрище - инж. Петър ТОДОРОВ	0887 521 649	
16. 4550 ТП ДАС - Пещера - инж. Иван ГЪРКОВ	0888 617 825	
17. 4002 ТП ДАС - Пловдив - инж. Тодор НЕДКОВ	0887 520 506	
18. 4270 ТП ДАС - Първомай - инж. Русин ХРИСТОВ	0889 444 901	
19. 4640 ТП ДАС - Работово - инж. Славо ЧАСИЛЕВ	0887 641 390	
20. 4580 ТП ДАС „Родопи“ - м. Белика - инж. Петър МИРЧЕВ	0888 752 670	
21. 4633 ТП ДАС - Селище - инж. Велизар ЧОЛАКОВ	0889 301 012	
22. 4747 ТП ДАС - Славейно - инж. Кръстю УЗУНОВ	0887 002 465	
23. 4770 ТП ДАС - Смолян - инж. Звезделан БЕКЯРОВ	0885 418 341	
24. 4700 ТП ДАС - Смолян - инж. Станко ДЕЛИЯНЧЕВ	0884 541 439	
	0888 514 368	

Институт за гората при Българска академия на науките - централа	02 962 04 42	02 952 31 21
директор проф. г.с.н. Христо ЦАКОВ	02 862 20 52	
Лесотехнически университет - централа	02 91 907	
ректор проф. г-р Иван ИЛИЕВ	02 962 59 97	0889 007 998
Учебно-опитно горско стопанство „Петрохан“ - с. Бързия - инж. Калин НИКОЛОВ	0887 790 032	0888 695 549
Учебно-опитно горско стопанство - „Георги Ст. Аврамов“ - м. Юндола - инж. Величко ДРАГАНОВ	0359 3 10 10	02 963 42 99
„Агрореспект“ ЕООД - София - инж. Румен РАЙКОВ	02 988 00 24	02 818 59 11
Съюз на лесовъдите в България - проф. г-р Иван ПАЛИГОРОВ	02 981 86 32	0896 643 596
„Булпрофор“ - инж. Антоний СТЕФАНОВ	02 952 11 35	0888 152 366
Научно-технически съюз по лесотехника - проф. г-р Веселин БРЕЗИН	02 988 36 83	0885 312 850

25. 4825 ТП ДАС - Триград - инж. Захарина БАКЛАРЕВА	0887 558 837	
26. 4890 ТП ДАС - Хвойна - инж. Борис КЪДРИНСКИ	0887 737 172	
27. 4180 ТП ДАС - Хисар - инж. Добрин ИВАНОВ	0888 426 002	
28. 4710 ТП ДАС - Широка лъка - инж. Тодор КУШАЛЕВ	0887 563 525	
29. 4571 ТП ДАС „Борово“ - м. Вълча поляна - инж. Йордан ЙОРДАНОВ	0888 397 467	
30. 6600 ТП ДАС „Женга“ - Кърджали - инж. Николай ЯНЧЕВ	0876 806 598	
31. 4800 ТП ДАС „Извора“ - Девин - инж. Николай ЯНКУЛОВ	0885 838 782	
32. 4241 ТП ДАС „Кормисош“ - Лъки - инж. Дунко ГОСПОДИНОВ	0887 637 415	
33. 4600 ТП ДАС „Чепино“ - м. Чехълъво - инж. Кирил ТОДОРОВ	0888 235 376	
34. 4142 ТП ДАС „Тракия“ - Стряма - и. г. инж. Огнян ХРИСТОВ	0885 055 661	
35. 4580 ТП ДАС „Широка поляна“ - м. Широка поляна - инж. Муса ХОДЖА	0889 401 540	

СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ - Шумен - инж. Веселин НИНОВ

1. 9000 ТП ДАС - Варна - инж. Николай ХЛЕБАРОВ	054 83 31 23	
2. 9850 ТП ДАС „Велики Преслав“ - Велики Преслав - инж. Янко ЙОРДАНОВ	052 61 31 59	
3. 9870 ТП ДАС - Върбича - инж. Хълми АМЗА	0538 4 21 06	
4. 9500 ТП ДАС - Генерал Тошево - инж. Йорданка НАЙДЕНОВА	05391 21 06	
5. 9300 ТП ДАС - гр. Добрич - инж. Цанко НИКОЛОВ	05731 21 05	
6. 9900 ТП ДАС - Нови пазар - инж. Раги ИВАНОВ	058 60 06 78	
7. 7900 ТП ДАС - гр. Омуртаг - инж. Росен РУСИНОВ	0888 824 886	
8. 9200 ТП ДАС - Провадия - инж. Живко ЖИВКОВ	0605 21 54	
9. 9820 ТП ДАС - Смядово - инж. Сава САВОВ	0518 4 21 70	
10. 9170 ТП ДАС - Суворово - инж. Рагостин ЖЕЛЕЗОВ	05351 22 80	
11. 7700 ТП ДАС - Търговище - инж. Васил ВАСИЛЕВ	05153 20 90	
12. 9261 ТП ДАС - Цонево - инж. Росен РУСЕВ	0601 6 48 50	
13. 9700 ТП ДАС - Шумен - инж. Младен МАНЕВ	0517 2 72 32	
14. 9600 ТП ДАС „Балчик“ - инж. Калинка ТОДОРОВА	054 80 04 64	
15. 9751 ТП ДАС „Паламара“ - с. Венец - инж. Себен БАШЪ	0579 7 32 23	
16. 9450 ТП ДАС „Тервел“ - гр. Тервел - и. г. инж. Димчо СТЕФАНОВ	05343 20 49	
17. 7800 ТП ДАС „Черни Лом“ - Попово - инж. Григор ГОГОВ	05751 22 71	
18. 9100 ТП ДАС „Шерба“ - с. Старо Оряхово - инж. Йордан РАДОСЛАВОВ	0608 4 20 47	
	05141 23 58	

Федерация на синдикалните организации от горското стопанство и горвопреработващата промишленост - инж. Петър АГРАШЕВ	02 952 31 21	
Национална федерация „Земеделци и горско стопанство“ към КТ „Подкрепа“ - Анаелия ИВАНОВА	0889 007 998	
Асоциация на горските фирми в България - инж. Иван ПЕНКОВ	0888 695 549	
Браншова камара на горвопреработващата и мебелната промишленост - Галин ГОСПОДИНОВ	02 963 42 99	
Асоциация на преработвателите на горбесина в България - Красимир ДАЧЕВ	02 818 59 11	
Национално сдружение „Горобладелец“ - инж. Стойчо ГАЛУХОВ	0896 643 596	
Асоциация „Общински гори“ - инж. Тихомир ТОМАНОВ	0888 152 366	
Сдружение „Частен лесовъд“ - инж. Стефан БЕРОВ	0885 312 850	

Списъкът отразява промените, настъпили до редакционното приключване на броя - 09.01.2017 г.
За забелязани пропуски и неточности съобщавайте на тел. 02 988 86 42; тел./факс 02 988 04 15 (сп. „Гора“).

Дървовидната леска в България - автохтонен и ценен дървесен вид при климатичните промени

Доц. Красимира ПЕТКОВА - Лесотехнически университет,
Герхард ХУБЕР и Мухидин ШЕХО - Баварска служба
по горско семеипроизводство и селекция, Тайзендорф, Германия

Климатичните промени са предизвикателство за горите и горското стопанство. Изборът на дървесни видове за залесяване може да осигури алтернатива за стабилизиране на неустойчивите горски насаждения. Чрез допълване на съществуващия асортимент от дървесни видове рискът може да се разпредели между различните дървесни видове. Произходът на репродуктивен материал играе централна роля при оценка на възможностите за култивиране на един дървесен вид.

Дървовидната леска (*Corylus colurna* L.) се среща естествено в нашите гори и се определя като особено ценен дървесен вид и в Европа. Тя се характеризира с ценна дървесина, поради което в страните, в които е разпространена в миналото, е изсичана повсеместно и са запазени само единични и много малки популации. Затова наличните насаждения с участие на дървовидна леска в България имат извънредно голямо значение. Те могат да се използват като източник на посевен материал, тъй като са най-приспособени към местните условия на месторастене. С добития посевен материал може да се произвеждат фиданки в държавните горски разсадници, наред с това посевен материал може да се продава и в други страни (например Германия), където поради толерантността на вида към климата е засилено търсенето.

Особености на дървовидната леска

Естественят ареал на дървовидната леска обхваща Балканския полуостров, Северна Турция и Кавказ, където се среща върху сухи и бедни почви и се отличава с добър растеж. Тя се счита за сухо- и студоустойчив вид. На богати и свежи месторастения растежът ѝ е сравним с този на горунa, а на плитките, сухи, бедни варовити почви дори го превъзхожда. Поради ограничената ѝ конкурентоспособност тя не образува насаждения.

Климатът в естествения ѝ ареал е континентален. Средната годишна температура варира от 5 до 13°C, а средната годишна валежна сума - от 570 до 800 милиметра. Дървовидната леска понася и температурни екстрими от - 38 до + 40°C. Среща се на разнообразни месторастения (от такива на плитките, бедни и сухи до дълбоки, преовлажнени и богати почви) и показва висок потенциал за приспособяване към почва и климат. Чрез развитието на мощен, проникващ на дълбочина до 3-4 м централен корен тя се настанява на скелетни месторастения и показва висока стабилност. Дървовидната леска проявява висока склонност към смесване с други дървесни видове, добра разложимост на мъртвата горска постилка и много ограничен инвазивен потенциал. В средния планински пояс се среща единично и на групи в букови, а в долния пояс - в дълбови насаждения. Върху много сухи месторастения в румънските Западни Карпати може да бъде намерена в смес със сребролистна липа, шестил и брекиня. Физиологичните ѝ способности за приспособяване и генетичните ѝ заложи досега са почти непознати.

Разпространение и условия на месторастене в България

Дървовидната леска се среща в планините на Западна България, Стара планина (особено Източна), Средна гора, Родопите, Витоша и горите на Североизточна България. Отделни изолирани находища има в северните и северозападните части на страната, включително в Дунавската равнина. Тя расте единично и пръснато в смесените широколистни гори заедно с други местни видове като бук, габър, горун, липи, ясени, брястове, брекиня, явор, полски клен, шестил, от 100 до 1400 м, даже и до 1900 м н.в., но най-често от

Фиг. 1. Изследвани насаждения от дървовидна леска в България (ДГС - гр. Елин Пелин, Клисура (ГТУ - Розино), Бяла, Върбица и Смядово). Големината на кръгчетата е пропорционална на големината на насажденията

300 до 800 м надморска височина. Най-добър растеж показва на богати и свежи северни склонове в букови, габъррови и по-малко благоуново-церови насаждения. При благоприятен климат и месторастения върху добре влагозапасени почви дървовидната леска може да бъде намерена и на южни изложения. Тя е разпространена върху различни почвени типове - рендзини, кафяви и сиви, и по-малко канелени горски почви. Почвите са предимно средно- до силнокаменливи, глинесто-песъчливи и песъчливо-глинести, от много плитките до дълбоки, свежи до сухи, с алкална до неутрална реакция на почвения разтвор. В Източна Стара планина тя показва привързаност към карбонатни терени, където върху плитка, бедна и суха грубоскелетна почва тя постига значително по-голям дървесен запас от другите широколистни видове.

Месторастения

Общо са посетени и описани пет находища на дървовидна леска в България (в ДГС - гр. Елин Пелин, Клисура, Бяла, Върбица и Смя-

дово). Находищата могат да бъдат разпределени в три групи.

Първата група включва най-млади (40-50-годишни) насаждения с участие на дървовидна леска в Държавните горски стопанства в Клисуре и гр. Елин Пелин. Месторастенията са върху кафява горска почва, слабо до среднокаменлива, рохка, среднодълбока до дълбока, среднобогата до богата, свежа и свежа до влажна. В ДГС - Клисуре, основната скала е гранит, а в ДГС - гр. Елин Пелин - гнайс. Насажденията се намират на стръмни източни склонове и надморска височина от 800 м в ДГС - гр. Елин Пелин, до 1050-1100 м н.в. в ДГС - Клисуре. Дървовидната леска е разположена единично и на групи в насаждения от обикновен бук и обикновен габър с примес от явор, обикновена череша, горун, планински бряст, а в ДГС - Клисуре, и обикновена ела.

Значително по-добри условия на месторастение са установени в ДГС - Бяла, където дървовидната леска расте върху обикновен чернозем, но върху основна скала варовик. Месторастенето е богато, свежо, почвата е много дълбока, слабо каменлива. Осемдесетгодишната дървовидна леска е смесена със сребролистна липа, габър, полски бряст, обикновена череша, полски клен, бяла акация.

Третата група включва 100-120-годишни насаждения с участие на дървовидна леска в Държавните горски стопанства във Върбица и Смядово. Условията на месторастение са сходни - североизточни стръмни до много стръмни склонове върху сива горска почва, пясъчливо-глинеца, от среднодълбока до много дълбока, среднобогата до богата, свежа до влажна, основна скала пясъчник. Надморската височина във Върбица е 650 м, а в Смядово - 450 метра. Насажденията са букови. Наред с дървовидната леска участват горун, габър, едроллистна липа, шестил, полски клен, планински ясен и цер.

Проект „CorCed“

В рамките на проект „CorCed“ се проучват възможностите за култивиране на дървовидната леска, атлаския и ливанския кедър в условия на климатични промени при сътрудничество с държавите, в които те се срещат естествено (в т.ч. България). Целта е да се изпитат различни произходи на трите дървесни вида при средноевропейски условия и да се оцени тяхната възможност за култивиране. Следва контролиран избор и подробно описание на насаждения при съответните природни условия, семейсьбиране от насаждения за семепроизводство в отделните държави, генетична характеристика на находищата и посевния материал и първа оценка на произходите от всеки дървесен вид. Планирани са следни-

Фиг. 2. Коренова система на 50-годишна дървовидна леска на структурно месторастение в ДГС - Клисуре (ГТУ - Розино)

Фиг. 3. Естествено възобновяване от дървовидна леска в ДГС - гр. Елин Пелин

Фиг. 4. 120-годишна дървовидна леска в ДГС - Върбица

те дейности по проекта:

- Установяване на контакти с компетентните органи и фенотипен подбор на подходящи насаждения за семепроизводство в естествения ареал на разпространение.
- Документиране на находищата, изпитване на качествата на посевния материал и генетична характеристика на репродуктивния материал.
- Отглеждане на посадъчен материал и фенологични наблюдения в разсадникови условия.
- Създаване на географски култури.
- Публикуване на резултатите от проекта.

В България при сътрудничество с Лесотехническият университет и държавните горски стопанства бяха избрани подходящи насаждения с участие на дървовидна леска. През юли 2016 г. беше направено описание на насажденията и бяха взети проби за генетичен анализ, а през есента беше извършено семейсьбиране. След окачествяване на посевните материали в Баварската служба по семепроизводство и селекция в Тайзендорф (Германия) посевният материал ще бъде подготвен за пролетен посев през зимата на 2016-2017 година. Резултатите от генетичната и фенотипната характеристика на популациите ще бъдат налични през лятото на 2017 година. С това първият избор на подходящи насаждения в България ще бъде приключен. Получените резултати ще се използват при избор на насаждения за семепроизводство в България от дървовидна леска.

Голямото генетично разнообразие, което играе значителна роля при променящите се условия на околната среда, трябва да се вземе под внимание и поради ограничения размер на находищата. За оценка на възможностите за култивиране на вида в България следва да бъдат създадени географски култури, въз основа на които да се разработят препоръки за подходящи произходи за използване в практиката. Заключителната обща оценка ще бъде направена, като се вземат под внимание приспособителната способност на дървовидната леска към климатичните условия и месторастенията, генетичните ѝ заложиби, растежни възможности и качество на дървесината, както и сухо- и студоустойчивостта и податливостта на вредители.

Наложително е запазване на наличните находища на дървовидната леска в България и ако имат потенциал, да им бъде даден статут на насаждения за семепроизводство.

Необходимо е да се вземат и спешни мерки за тяхната защита и подпомагане на естественото им възобновяване с лесовъдски мероприятия във всички горски стопанства, където в насажденията са налични повече от 5 дървета, както и при качествени реколта да се семейсьбира. Култивирането на дървовидната леска на подходящи месторастения трябва да се засили и подпомага. Наред с това мерките за разширяване на участието ѝ в горите на България, особено буковите, трябва да намерят място и в горскостопанските планове на съответните горскостопански единици.

Екологично значение и стопанска дейност в горите от източен габър

Инж. Йонко ДОДЕВ, доц. Груд ПОПОВ - Институт за гората при БАН

Източногабърските гори не са ново явление в нашето горско стопанство, но въпреки повсеместното си широко разпространение, те не са били обект на научни изследвания. Дълги години са смятани за „малоценни“ и докато съществуваше стопанският клас „реконструкция“, „автоматично“ се причисляваха към него само заради състава си. Този факт е красноречив, не толкова за действителното им състояние и реалните алтернативи, които тези формации имат, колкото за неадекватно отношение на лесовъдската наука и практика към тях.

Въпреки целенасочената политика за подмяна на източния (келяв) габър (*Carpinus orientalis* Mill.) от състава на нашите гори, тя не е дала очаквания и желан ефект. Той не само че не е намалял, но процентното му участие на много места се е запазило и дори се е увеличило. Чести са примерите за гъбови, букови, липови и габърски гори, които вторично са деградирани в резултат на негативно антропогенно влияние и са се превърнали във формации с преобладаване на източен габър. Причините за това са били неправилна лесовъдска намеса, активна паша, уплътняване на почвата, добив на листников фураж, браконьерска сеч и други. Съществуването на тези насаждения и увеличаването на тяхната обща площ в страната не бива обаче да се счита само и единствено за резултат на допуснати пропуски и слабости от страна на лесовъдите. Освен субективния фактор, тяхното съществуване се обуславя и от характерни особености в биологията на този вид - висока сухоустойчивост, непретенциозност и приспособимост, изключителна издънкопроизводителна способност, която се запазва до висока възраст и други. Източният габър в повечето случаи успява да формира устойчиви екосистеми при екстремно лоши условия по отношение на влажност и богатство на почвата. Тези гори успешно растат и се развиват и са в сравнително добро състояние, там където повечето от останалите наши дървесни видове не успяват да оцелеят. Заедно с други термофилни видове габърът участва и в състава на разнообразни смесени храстови формации върху сипеи, срутища, на силно ерозиран и крайно сухи урвисти терени. В повечето случаи тези насаждения биват оценявани като „малоценни“, но те са изключително ценни за биологичното разнообразие и поради техните екологични, противоерозионни, почвозащитни, водоохранни, климатообразуващи и естетични функции (сн. 1).

Трябва да се имат предвид и постоянно променящите се екологични условия на средата в резултат на глобалните климатични промени и други фактори. Наистина източният габър е бавнорастящ и не е високопроизводителен дървесен вид, но едва сега в светлината на съвременните концепции и разбирания за устойчиво и многофункционално развитие на горските екосистеми започва да се отчита и оценява огромното екологично значение, което той има. България

Формации от източен габър на нелесопригодни терени

е на едно от първите места по биологично разнообразие в Европа и същевременно е последната страна в югоизточна посока със значителни горски ресурси. Според научните сценарии очакваните негативни последици от глобалните климатични промени ще окажат най-силно негативно влияние върху месторастенията в долния горскорастителен пояс. Източният габър, като един от най-сухоустойчивите, невзискателни и приспособими дървесни видове, може да се окаже най-подходящият и основен лесообразувател, който да гарантира оцеляването на горската среда върху равнинно-хълмистите и нископланински, южни, крайно сухи и бедни терени. Той би могъл успешно да изпълнява ролята на естествена бариера и буфер между нашите гори и разширяващите се полупустинни райони, настъпващи от Средиземноморието, формирайки устойчиви екосистеми при екстремно лоши растежни условия по отношение на влажност и богатство на почвата.

Използването на традиционните големи сечи на тези терени противоречи на съвременните лесовъдски разбирания за природосъобразно стопанисване на горите, а и среща все по-ожесточена съпротива от страна на обществеността. Устойчивото им управление и поддържането на техния благоприятен статус предполагат използването на такива природосъобразни лесовъдски практики, които да доведат до запазване на специфичната структура и функции на екосистемите в дългосрочен план. При планиране на лесовъдските системи за устойчиво стопанисване на източния габър трябва да се има предвид не само чисто дървопроизводителната и икономическата страна на въпроса, но и екологичния и социалния аспект.

Най-често източногабърските насаждения са с малка площ, разпокъсани и са разположени в близост до населените места. Този факт подкрепя тезата, че повечето от тях са се появили в резултат на антропогенно въздействие върху близките до селата гъбови гори, както и върху запустели пасища, овощни и

Биологични особености по време на възобновителния процес

Дъбове	Източен габър
● Дъбовете са светлолюбиви дървесни видове ● Семеносенето е рядко, през 6 до 8 години ● Жълдгите са сравнително тежки и обикновено не падат извън проекцията на короните ● Подрастът до 3-4 години се развива нормално при по-висока склоненост на дървостойките, но след тази възраст, ако не бъде осветен, преминава в състояние на торчки ● При внезапно откриване поничите и младият подраст страдат от слани, брашнеста мана и прегряване ● Дъбовете се нуждаят от осигуряване на странично засенчване, т.нар. шуба ● Развиват централен корен, поради което насажденията, които се формират, по принцип не страдат от снеговали и ветровали	● Притежава изключително висока издънкопродуцентна способност, която се запазва до късна възраст ● Размножава се основно чрез пънни издънки, но също така и чрез коренови издънки и семена ● От един пън се появяват много на брой издънки (ефект на хиграта) ● При недостатъчно светлина издънките не се развиват ● Чрез семена се настъпя интензивно в откритите места и формира устойчиви биографи ● Подрастът е силно светлолюбив в млада възраст и в насаждения с висока склоненост дава висок отпад ● Почвоподобител е и подходящ спътник (подгон) на дъбовете

земенделски земи.

Повечето от горите с преобладаващо участие на източен габър са смесени по състав. В изследваните насаждения като негови спътници са установени повече от 45 други дървесни и храстови видове. Най-често срещаните са цер, мъждрян, блаун, обикновен габър, зимен дъб, акация, клен, бук, черен бор, бял бор, космат дъб, различни горскоплодни и много други видове (сн. 2).

Източният габър е изключително пластичен и силно агресивен дървесен вид. Той успешно заема и се развива както на среднобогати месторастения, така и на места с екстремно лоши условия за растеж, на които останалите дървесни видове просто не могат да оцелеят. Има както храстовиден, така и дървовиден хабитус. Върху крайно бедни и сухи месторастения обикновено формира храстовиден хабитус, но на по-богатите терени се развива като дърво с ясно обособено централно стъбло (сн. 3).

Еднаквото (шаблонно) и еднопосочно стопанисване на всички толкова разнообразни източногабърски насаждения ще доведе до множество грешки и дори може да се окаже вредно от лесовъдска гледна точка. Трябва да се отчитат и вземат предвид едновременно продуктивността и устойчивостта и на съществуващите, и на възможните алтернативни насаждения.

За практическата дейност обособихме три групи източногабърски гори според типа месторастения, които изискват и диференциран подход в лесовъдската дейност: I група - насаждения на средно богати месторастения; II група - насаждения на бедни месторастения; III група - насаждения на много бедни (непродуктивни) месторастения.

Стопанисване на насажденията от източен габър на среднобогати месторастения

В изложението ще се спрем на насажденията от първата група, в която могат да се водят най-интензивни лесовъдски дейности. За горите от тази група е характерно вторичното настъпяване на източния габър, който измества първичната дъбова растителност по някаква причина (най-често негативно антропогенно влияние). Смяната на дървесните видове е довела до несъответствие между текущата производителност на насажденията и потенциала на месторастенията и източният габър не може да

оползотвори напълно наличните растежни условия. В повечето насаждения има значително участие на едификаторните (автохтонните) дървесни видове. Едификаторните видове успяват да награснат източния габър по височина и той играе ролята на подгон. С увеличаване на възрастта на насажденията се увеличава броят на подраста от едификаторните видове. Той е сравнително равномерно разпределен по площта на насажденията.

Дългосрочната цел на стопанисване на тази група гори трябва да бъде възстановяване на първичния вид състав и структура на насажденията, което ще доведе до повишаване и на тяхната производителност и устойчивост.

Възобновителните сечи в I група гори имат за цел да осигурят възобновяването на насажденията с автохтонните дървесни видове за този тип месторастения - основно различните видове дъбове (блаун, цер, горун) и техните естествени спътници, и да регулират в максимална степен участието на източния габър в състава на новото поколение гора.

По тази причина от особена важност е да се имат предвид биологичните особености, които проявяват дъбовете и източният габър при възобновителния процес.

Ключов момент в изискванията на дъбовия (церовия)

Смесено насаждение от източен габър, блаун и цер

Чисто насаждение от източен габър

След изведено низово изреждане на тупите източен габър

и източногабъровия погравст е неговата светлолюбивост. При изрязване „на голо“ източният габър проявява ефекта на „хидрата“. Така само се подмладява и съгъстява и не допуска настаняването на останалите видове. Издънките на източния габър са по-светлолюбиви в сравнение с гъбовете поници. При липса на достатъчно светлина източногабъровите издънки не се развиват, докато гъбовият, и особено церовият погравст, през първите години могат да оцелеят и при по-висока склопеност. Предлагаме изсичане в тупите източен габър само на изостаналите в растежа си екземпляри, като от всяка група се запазват по няколко от най-високите гървета. Те изтеглят хранителните вещества и влагата и осигуряват достатъчна склопеност, която не позволява появата на нови издънки. Склонът е достатъчно разкъсан и дава възможност за настаняването на гъбовете и техните спътници. По този начин ускоряваме естествения процес в развитието на тези екосистеми (сн. 4).

Общи принципи

Основната цел трябва да бъде възстановяване на първичния вид състав и структура, които са най-устойчиви и отговарят най-пълно на условията и потенциала на месторастенето.

Трябва да се толерират коренните гървесни видове - благун, цер, горун, космат гъб, и техните естествени спътници - дива череша, липи, ясени, скоруша, брекиня, полски бряст, полски и хиркански клен,

мекиш. Стремеежът е да се увеличава участието на гъбовете и техните спътници до 80 %, а участието на източния габър да се сведе до 20 на сто.

Необходимо е да се възстанови и да се поддържа структурното разнообразие на насажденията. Поне 10 % от територията на местообитанието трябва да бъдат отделени за осигуряване на гори, които са във фаза на старост (Old-growth forests).

От ключово значение е да се полагат грижи за съхраняване на запазените групи, петна или ивици от коренните гървесни видове (майчиния хабитат), където те съществуват, чрез удължаване на турнусите и оставяне на отделни стари и гори загиващи гървета. Опазването на ценния генетичен фонд на местни видове и произходи е постоянно изискване при провеждане на лесовъдските мероприятия.

Не бива да се допуска оголването на площи без преварително да е осигурен укрепнал погравст от желаните видове. Лесовъдските въздействия се трансформират от едроплощни в дребноплощни. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържа около 8 % мъртва гървесина.

Не на последно място задължително да се спазват екологичните принципи за недопускане на нарушения на местообитанията, които могат да имат необратими последици. Да не се допускат дейности (в т.ч. и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията. При планиране на пътища и инфраструктура трябва максимално да се запазва целостта на ландшафта.

IN MEMORIAM

На 11 декември почина проф. д.т.н. Тодор Кирилов Маринов.

Роден е на 08.01.1932 г. в Радомир. През 1956 г. се дипломира с отличен успех във ВЛТИ, в новооткритата специалност „Лесоинженерно дело“. През 1969 г. завършва и ВМЕИ, специалност „Технология на машиностроенето“. Постъпва в Горскопромишленото стопанство в Черни Осъм, Ловешко, където работи през 1956-1959 г. като началник на ГТУ и главен инженер.

В началото на 1959 г. спечелва конкурс за научен сътрудник в Научноизследователския институт по горска промишленост, а от 1962 до 1992 г., когато се пенсионира, е на

работа в Института за гората при БАН. Ст.н.с. II ст. (доцент) е от 1971 г., ст.н.с. I ст. (професор) е от 1991 г., а научната степен „доктор на техническите науки“ получава през 1988 година.

Проф. Маринов е утвърден учен в областта на технологията и модернизацията на ползването на дървесния ресурс. Има повече от 130 научни и научноприложни публикации, 7 значими изобретения, 4 рационализации, над 30 внедрени в практиката разработки.

На три пъти работи в Република Коми - като ръководител на направление „Технически прогрес“, зам.-директор на ГПП - Усогорск, и представител на Асоциацията на горското стопанство и горската промишленост в „Комилеспром“ - Сиктивкар.

Работата на проф. Маринов в МГПП (по съвместителство) е свързана с организация на научните изследвания и техническия прогрес.

Поклон пред светлата му памет!

Заклучителна пресконференция със семинар по проект

Към успешен финал върви започналия през 2015 г. проект „Гори и гористи местности - картиране и оценка на екосистемните услуги извън „Натура 2000“ (FOR OUR FUTURE)“, съфинансиран от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г., Програма BG03 „Биологично разнообразие и екосистеми“. На 14 декември се състоя заключителна пресконференция със семинар с участието на д-р инж. Деница Пандева - директор на дирекция „Проекти и международни дейности“ в ИАГ, д-р инж. Любчо Тричков - главен експерт в ИАГ и координатор на проекта от страна на Агенцията, инж. Васко Райчинов - главен експерт в РДГ - Кърджали, и координатор на проекта от страна на Регионалната дирекция (снимката), ключови експерти, изпълняващи дейности по картиране и оценка на горските екосистеми и екосистемни услуги от ИАГ, представители на предефиниран проект „Методологическа подкрепа за оценка на екосистемните услуги и биофизична оценка, MetEcoSMap“, представители на проект „WEMA - влажни екосистеми“, проект „FEMA - сладководни екосистеми“, и журналисти.

Програмен оператор на проекта е Министерството на околната среда и водите, а бенефициент - Изпълнителната агенция по горите, в партньорство с РДГ - Кърджали, и Норвежката горска група (NFG), Кралство Норвегия. Периодът за реализация на проекта е 17 месеца (до 31.01.2017 г.). Общата стойност на проекта - около 439 000 евро.

Изпълнителната агенция по горите и партньорите по проекта извършиха идентифициране, оценяване и картиране на всички типове горски екосистеми извън „Натура 2000“, на състоянието им и на предоставяните от тях екосистемни услуги до

ниво подотдел. На практика тези дейности са изпълнени върху 1 803 000 ха горска територия, включваща 725 000 подотдела. Чрез изпълнение на редица специализирани дейности са постигнати основните цели на проекта:

- Определени са типове горски екосистеми по EUNIS (Информационна система за природата на Европейския съюз) на ниво насаждение за горите извън Националната екологична мрежа „Натура 2000“ и е създаден алгоритъм за идентифициране на местообитанията по EUNIS на база на таксационни описания от горските бази данни. На йерархичен принцип са структурирани четири подтипа гори на ниво 3, включващи основните групи местообитания по EUNIS, а на ниво 4 са включени 25 подтипа горски екосистеми.

- Разработен, тестван и приложен е аналитичният модел за идентифициране на данни и алгоритъм за оценка на състоянието на горските екосистеми.

- Създадени, тествани и приложени са и отделните модели за идентифициране на данни и алгоритми за оценка на отделните видове екосистемни услуги (ЕСУ) - материални, регулиращи и културни.

Оценката на състоянието на горските екосистеми и оценката на ЕСУ от тях са извършени съобразно Методиката за оценка и картиране на състоянието на горите и горските екосистеми и екосистемни услуги в България, предоставена от програмния оператор - МОСВ, базирана на методическа рамка от инициативата MAES (Mapping and

Assessment of Ecosystems and their Services). Паралелно с тези дейности регионални експерти по горски бази данни и лесозащита извършиха теренна проверка на горските бази данни, събраха допълнителна информация за определени показатели, определиха здравословното състояние, повредите от биотични и абиотични фактори върху територия от 39 000 ха (2.2 % от общата площ) и проверка в камерални условия на базите данни върху площ от над 149 000 ха (8.3 % от горските територии извън „Натура 2000“).

В последния етап от проекта са изготвени и специализирани дигитални карти с отразени подробни цветови кодове за визуализация на видовете екосистеми, карти на състоянието на екосистемите и карти на предоставяните екосистемни услуги. Всички карти са изработени в мащаб 1: 125 000, в PDF формат, като всяка рамка от данни съдържа една клетка от 50 км координатна мрежа на Европейската агенция за околна среда, което определя и броя на всеки тип карти - 77, или общо 231 карти.

Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ
Инж. Росица ХОРОЗОВА

България и Швейцария в 100-годишно сътрудничество

От 13 декември до 13 януари в изложбената зала на Държавна агенция „Архиви“ продължи изложбата „България и Швейцария: заедно в историята“, посветена на 100-годишнината на дипломатическите отношения между двете страни. Изложбата бе официално открита от посланика на Швейцария в България Денис Кнобел в присъствието на българския посланик в Берн д-р инж. Мегелена Плугчиева (снимката). Оригинални документи, снимки, архивни материали, книги и постери представят двете страни в дипломатията, икономиката, културата и образованието.

Посланик Кнобел и посланик Плугчиева бяха сред първите, направили дарение за пострадалите от с. Хитрино в специална кутия на БЧК в изложбената зала. **Т**

По пътя на семенцето

„По пътя на семенцето“ е новият образователен модул, разработен от експерти на Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, базиран на принципите на горската педагогика. В рамките на пет последователни събития деца и младежи имат възможност да се запознаят с основните стадии, през които преминава развитието на всяко дърво в гората. На първия етап младежите участват в посещение на специално

Участниците в обучението

обособено горско семеипроизводствено насаждение, където се запознават с местните видове дървета и шишарки, със спецификите при събиране на посевен материал и неговото съхранение. Във втория етап се посещава шишаркосушилнята на ЮЦДП - Смолян, в Чепеларе, в която се извършва извличане, обезкриляване, почистване и последваща подготовка на семената. Третият и четвъртият етап от образователното събитие включват посещение в горски разсадник и участие в залесятелно мероприятие. В разсадника участ-

ниците имат възможност да се запознаят с условията, при които се провеждат дейностите по производство на фиданки, използвайки събраните и обработени семена през първия и втория етап, както и да вземат участие в залесяване и да засадят млади фиданки. Петият етап включва дейности по отглеждане (плевене, разрохкване на почвата) на новозасадените фиданки и осигуряване на благоприятни условия за растеж и развитие. Така в края на образователния цикъл участниците познават цялостния процес, подпомагащ изра-

стването на българската гора.

Горската педагогика е екологично образование, насочено към опознаването на горите, живота и процесите, протичащи в тях. Образователните събития на ЮЦДП - Смолян, са безвъзмездни и се организират по заявка от страна на учители (ръководители) на групи деца.

Андреана ТРИФОНОВА
експерт по международни проекти
екология и биоразнообразие
ЮЦДП - Смолян

Новини от държавните предприятия

Държавните предприятия даряват дървесина на нуждаещите се от с. Хитрино

1000 м³ едра строителна дървесина ще получат пострадали от взривовите на цистерна в с. Хитрино от Югозападното и от Южноцентралното държавно предприятие.

Дървеният материал ще бъде използван за възстановяване на разрушените домове. По пазарна оценка стойността на дарението надхвърля 130 000 лева. Североизточното държавно предприятие

ще осигури безвъзмездно дърва за огрев на всички засегнати от трагедията. Необходимите количества ще бъдат обезпечени при координация с кмета на шуменското село Нуридин Исмаил.

ЮЗДП приключи Втория етап от процедурата за закупуване на частни гори

28 горски имота на територията на ЮЗДП с обща площ 263 дка са класирани по критерий „икономически най-изгодно ценово предложение“ в първата кампания за закупуване на частни гори от държавата. Отпаднали са 80 имота, тъй като собствениците им са предложили икономически не-

изгодна цена.

За оценка са предложени всички 108 имота, получили най-голям брой точки - 55, на първия етап от процедурата. Класирането на втория етап е извършено на база разликата между цената на един декар, направена от независим оценител, и посочена-

та от заявителя.

Комисията, назначена от директора на предприятието, приема за целесъобразно в рамките на предвидения финансов ресурс на ЮЗДП за 2016 г. да бъдат закупени имоти с разлика в цената над 100 лева.

Снежана ПАСКАЛЕВА

Соня АНДОНОВА - заместник- председател на Националния дамски ловен клуб „Аврора“

*Женското начало
ще повиши етиката
и морала в лова*

Тракийската богиня, представена най-вече като ловджийка, Бендига дава името на първия национален дамски ловен клуб у нас. Соня Андонова е в основата на първия клуб, просъществувал три години, и на неговото продължение - „Аврора“, взел името на древноримската богиня на зората, или на започващия ден. Новият клуб е регистриран през юни миналата година. Красотата на имената ще ви подскаже, че те са измислени от жени, та макар и с ловна пушка на рамото. Те градят „женското лоби в мъжкото хоби“ и освен в Националния клуб „Аврора“, който наброява 25 души и чийто председател е Зорница Николова, членуват в ловно-рибарските дружини в различни краища на България.

Ако трябва да си представите съвременна Аврора, то образът на Соня ще е много точен за това. Тя е смела, добра, романтична, красива и с такава зора денят на всеки би започнал по най-добрия начин. По професия е икономист. Ловец от 24 години, секретар и ръководител на лова в ловно-рибарската дружина „Габра“, секретар на Управителния съвет на сдружението в гр. Елин Пелин, секретар на Контролния съвет на НСПР-СПРБ и зам.-председател на НДЛК „Аврора“. Всичко това тя не нарича задължения, а работа, която върши с хъс и удоволствие.

- Г-жо Андонова, разкажете какви са целите и задачите на Клуба.

- Създавайки Националния дамски ловен клуб, ние си поставихме една ясна и проста задача - да „извадим“ дамите ловци от техните дружини и да ги представим пред света. Знаете, че в България те не

са чак толкова много, и към това хоби, когато то се упражнява от жена, съществува малко екзотичен интерес.

Основните цели на Клуба са да съдейства и подкрепя жените ловци, да съхранява културата и етиката на българските ловни традиции, да създава контакти със сродни организации и сдружения в стра-

ната и чужбина, да информира жените ловци за ловната кинология и ловната стрелба като спортни дисциплини. Една от целите е набиране на средства за подпомагане на мероприятията за опазване на дивеча и природата. Имаме амбиция да организираме семинари, конференции, фестивали, конкурси. Както и да участваме в подобни мероприятия по света. Сред най-новите ни стремежи е работа с подрастващи в запознаването им с живата природа и нейната украса - животните, както и залесяване. Поставили сме си амбициозната задача да създадем мода, повлияна от лова, и ловните облекла. И най-важното - работим за нарастващата роля на жената в ловното движение, тъй като смятаме, че чрез женското начало ще се повишат етиката и моралът в лова.

- Какъв точно смисъл влагате в тази цел?

- Борим се за това да не се отстрелват и да се щадят женски животни, за да има възпроизводство на дивеча в горите. Преди две години написах разказ „Жажда за живот“, отпечатан в сп. „Български ловец“, който засяга тази тема. През същата година - 2014, станах и „Ловец на годината“. Етика изисква и в отношението на ловеца към кучето. В моята ловна дружина то е толерантно и никои не си позволява да се отнася грубо към кучето. Дори работим срещу пускането на отблъскващи снимки в интернет. Всяка една от членовете на Клуб „Аврора“ в своите дружини провежда такава дейност.

- Какви професии имат членовете на НДЛК?

- Нашият председател Зорница Николова е уеб дизайнер, аз съм икономист, ръководя счетоводна къща, Валентина Жечева работи във „В и К“ - Габрово, Антоанета Николова - данъчен специалист в РАП - Благоевград, Мони Манова работи в ДЛС, Веселка Каменова - в музея на крепостта „Баба Вида“, а Надя Тороманова от София на пример, освен любимото ловно хоби, скача с парашут.

- Каква дейност развива Клуб „Аврора“ от регистрирането му до днес?

- През юни участвахме в ловния събор на ловно-рибарското дружество от Габрово и проведохме състезание по стрелби на стрелбището в Габрово. Участвахме и във вътрешния турнир „Свети Хуберт“ и имаме спечелени I, II и III място. През август членовете на Клуба ходихме на лов на пъдпъдък в Сърбия, а през октомври няколко колежки от „Аврора“, включително и аз, отидохме на едно от най-прекрасните места в Европа - Естония. Там, заедно с над 50 жени ловци, участвахме в международния лов на лос. Тайгата е много различна от нашите гори - красиви езера, почти само бреза и бор, равна е като тепсия. Надяваме се, че Клубът ще установи и развие още повече връзки с дамските ловни клубове в Европа, които са многобройни и с дългогодишни традиции, и през тази година да можем да поканим повече жени на международния лов у нас. Бихме искали да работим и със сродни организации от горския отрасъл. Изработихме шалчета за членовете на Клуба. Всяка година издаваме календар.

- Знаем, че на 2-4 декември със съдействието на Югозападното държавно предприятие - Благоевград, проведохте международния дамски коледен лов в ДЛС „Осогово“ - Кюстендил. Какви са Ви впечатленията от там?

- Освен членовете на Клуб „Аврора“ бяхме поканили и 8 гостенки от дамските ловни клубове от Хърватия, Унгария и Сърбия. Сред присъстващите бяха и председателките на сръбския клуб - Саня Богнич, и на унгарския - Ева Футо. Но най-голямо впечатление на всички направи почетната ни гостенка от Унгария, която всички наричаха госпожа Йоци, на 90 години. След 20-часово пътуване от страната си и кратък сън тя застана на 3-часова пусия, на 1600 м н.в. и много ниски минусови температури, и беше най-активен участник в лова. През този ловен ден имаше много положителни емоции и адреналин. Миглена Томс, млад ловец от нашия Клуб, отстреля 4-годишен глиган. Бе много щастлива от първата си sluка. „Осогово“ е прекрасно място, с много дивеч, с прекрасни хора, които се грижат за него. Искаме да изкажем благодарност на директора на ЮЗДП инж. Дамян Дамянов за отличната организация. Ние вече сме му огромни фенове.

- А Вие как стигнахте до това хоби - лова?

- Имах и лични, тъжни за жалост, причини за това. Но и едно друго обстоятелство може би ме е подтикнало към това занимание. В началото на 90-те имаш заведение близо до София. Там често се събираха ловци. Точеха се безкрайни интересни разговори за лова, за пушките, за слуките. Когато компанията си тръгваше, оставяха ми всеки път по един патрон. И си казах: „Тия патрони си искат пушка, а пушката - ловец“. Записах се на ловния курс в гр. Елин Пелин. На изпита бяхме 200 мъже и аз - единствена жена. Оттогава, вече 24-а година, съм редовен ловец и не пропускам нито един лов.

- А помните ли първия си лов?

- Беше през 1993 г., в района на Своге. Тръгваме колоната ловци, всички с тежки раници, нагоре и изведнъж някой се провиква: „Леле, как можахме да излезем 13 души, не е на късмет“. „Спокойно - се обаждат някой от редицата, - 12 човека сме и една жена“. Честно казано, не помня тогавашната ми sluка, но душата ми се напълни от срещата с красивата природа и с един огромен бял заек. Първото прасе отстрелях след 2 месеца. Имам и рекорд, който още не е подобрен в нашата дружина - 9 глигана за един сезон. И макар че ловът е за това, не обичам да говоря колко прасета съм гръмнала. Моята кауза и работа е да се спазва името и духът на закона, който, знаем, се казва Закон за лова и опазване на дивеча. За да има дивеч и природа за тези, които идват след нас.

- Висока категория ловец е този, който е отстрелял вълк, много хитро животно. Имате ли такъв „трофей“?

- Имам един. И може би ще ви удивя, но дори при хищниците аз държа да се спазва защитата на женските животни.

- Има ли у нас някакво пренебрежително отношение към жена ловец?

- Може и да има, но не съм запозната с такъв случай. Важно е колко е борбена една жена, за докаже своите възможности. Аз сама съм се доказала, че съм добър ловец, добър стрелец, че не ме е страх и че мога да ръководя тази дейност.

- Мечтата Ви?

- Да съберем повече жени в Националния дамски ловен клуб „Авро-ра“. Да развием активна дейност, която ни е много присърце - работата с деца. Още с предишния клуб провеждахме залесителни кампании и сега смятаме да продължим. В края на м.г. подписахме договор с ИАГ и МЗХ за съдействие от тяхна страна при обучение и образование на ученици. Ние искаме да водим децата в гората и те да се запознават „на живо“ с природата на нашата страна, да разберат как хората се грижат за дивеча. Искане ни се да развием модната линия при женските ловни облекла. Да стигнем нивото да създадем соб-

ствена марка красиви, топли и удобни дрехи за жени ловци.

- Традиционният заключителен въпрос за нашата рубрика е: Какво е природата за Вас?

- Има толкова удивителни места у нас и по целия свят! А в България красотата е навсякъде. Преживяванията на един емоционален човек са различни на различни места. Ловуването е различно. Например начинът на лов в Африка доста се различава от нашия. За лов се пускат само стари и болни животни, а здрави и силни остават част от природата. Важни са и хората, с които се срещаме. Навсякъде, където съм ходила на лов у нас, те не само са приятелски настроени, но и топли, защото има някакво особено отношение между хората, които споделят едно хоби.

Разговора води **Светлана БЪНЗАРОВА**
Снимки **Йордан ДАМЯНОВ**
и **Соня АНДОНОВА**

Информация

Наградени бяха номинираните за предотвратяване на престъпления срещу природата

На 13 декември в Пресклуба на БТА - Пловдив, се състоя заключителната пресконференция на кампанията „Аз пазя горите и орлите на България“, организирана от Изпълнителната агенция по горите и Българското дружество за защита на птиците, в рамките на проект „Горите на орела“, финансиран по програма LIFE+ на Европейския съюз.

Целта на кампанията е да отличи добрите примери в борбата с престъпленията срещу природата и да насърчи бдителността и чувствителността по темата.

Ваня Рътарова - координатор по проекта „Горите на орела“, представи дейността му. Димитър Градинаров - отговорник „Престъпления срещу природата“ в БДЗП, разгледа най-често срещаните престъпления срещу природата. Инж. Димитър Баталов - директор на дирекция „Опазване на горите“ в ИАГ, изложи актуални данни за престъпленията и нарушенията в горите. Емилия Янкова - директор „Комуникации“ в БДЗП, представи смисъла и целите на кампанията.

В третото издание номинации получиха 12 души в 10 случая, сред които са имената на програмния директор на Канал 0 Мария Салабашева, номинирана за цялостния ѝ принос като журналист в борбата с престъпленията срещу природата.

Директорът на Държавно горско стопанство - Елхово, инж. Станимир Сотиров е номиниран за бързата му намеса за спасяване на гнездо на малък креслив орел. Експертът от РИОСВ - Русе, Венелин Скарлатов има принос за установяване и санкциониране на нарушители, засели със земеделски култури терени в защитена зона от „Натура 2000“.

Номинация за участието им в потушаване-

Наградените (от ляво надясно): Румен Георгиев (РДГ - Берковица), Муса Мусов (РДГ - Шумен), Веселин Манев (РДГ - Кърджали), Мария Салабашева (Канал 0), гл. инспектор Иван Стефанов (РД „ПБЗН“ - Кърджали), Христо Христов (ДЛС „Женда“), Минчо Маков и инж. Иван Драгнев (РДГ - Смолян); на втория ред - Емилия Янкова (БДЗП) и инж. Димитър Баталов (ИАГ)

то на пожар по бреговете на яз. „Кърджали“ получават и гл. инспектор Иван Стефанов - началник на Районна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ - Кърджали, и Христо Христов - горски стражар в Държавно ловно стопанство „Женда“ - Кърджали. Горският стражар от ДГС - Провадия, инж. Асен Христов е номиниран за проявената инициатива при спасяването на обикновен мишелов и премахване на незаконно сметище.

За действията му срещу браконьерски риболов на язовир „Камчия“ номинация получава и горският инспектор от РДГ - Бургас, Петко Лапчев.

Негов колега - горският инспектор от РДГ - Шумен, Изнесено звено - Търговище, Муса Мусов е номиниран за приноса му за залавяне на нарушители, извършващи незаконна сеч в общински гори - Опака, област Търговище.

За разкриване на незаконна сеч в землището на с. Сенокос, община Маджарово,

номинация получава и горският инспектор в РДГ - Кърджали, Изнесено звено - Свиленград, Веселин Манев.

Горският инспектор в РДГ - Берковица, Румен Георгиев е номиниран за разкриването на кражба на дървесина в особено големи размери.

Горските стражари инж. Иван Драгнев и Минчо Маков от РДГ - Смолян, получават номинация за спасяването на обикновен мишелов, включен в Червения списък на световнозастрашените видове.

Номинираните получиха плакети и парична награда на заключителната пресконференция на кампанията. Наградите връчи и нж. Димитър Баталов.

Четвъртото издание на кампанията „Аз пазя горите и орлите на България“ стартира от януари 2017 година. Приемат се номинации на професионалисти и любители, които спомагат за разкриване или предотвратяване на престъпления срещу природата. **Т**

Уважение към заслужилите лесовъди

Сдружението на ветераните от горското стопанство и горската промишленост - София, на 15 декември почете своите членове, навършили кръгли годишнини през 2016 година. Юбилейните са 11, като в сградата на Федерацията на научно-техническите съюзи лично бяха поздравени осем (снимката). Юбилейни годишнини през м.г. имаха още доц. д-р Станчо Керенски - 95 г., инж. Райчо Севдин - 90 г., инж. Борис Константинов - 80 години.

Традиционната среща в края на годината е в знак на уважение към заслугите и приноса на юбилейните в изграждането и развитието на горското стопанство, горската промишленост, висшето лесотехническо образование и науката. Срещата бе ръководена от председателя на Сдружението на ветераните проф. д-р Никола Колев, който поздрави присъстващите ветерани, представи юбилейните и връчи на всеки един от тях поздравителен адрес.

От името на Дирекцията на Природния парк „Витоша“ приветствени слова бяха поднесени от инж. Ваня Рътарова - зам.-директор.

На снимката (от ляво надясно): доц. д-р Димитър Кушлев - 80 г., инж. Богдан Богданов - 85 г., проф. д-р Андрей Кавалов - 80 г., проф. д-р Елена Желева - 75 г., проф. д-р Никола Колев - 90 г., инж. Любен Ванчев - 80 г., инж. Кирил Първанов - 85 г., доц. д-р Богдан Ангелов - 75 години.

Проф. Никола Колев при връчване на поздравителен адрес на фоторепортера Йордан Дамянов

Поздравителен адрес за талантливото представяне на дейността и традициите на ветераните получи фоторепортерът на сп. „Гора“ Йордан Дамянов.

Икономично и надеждно решение

LT 15

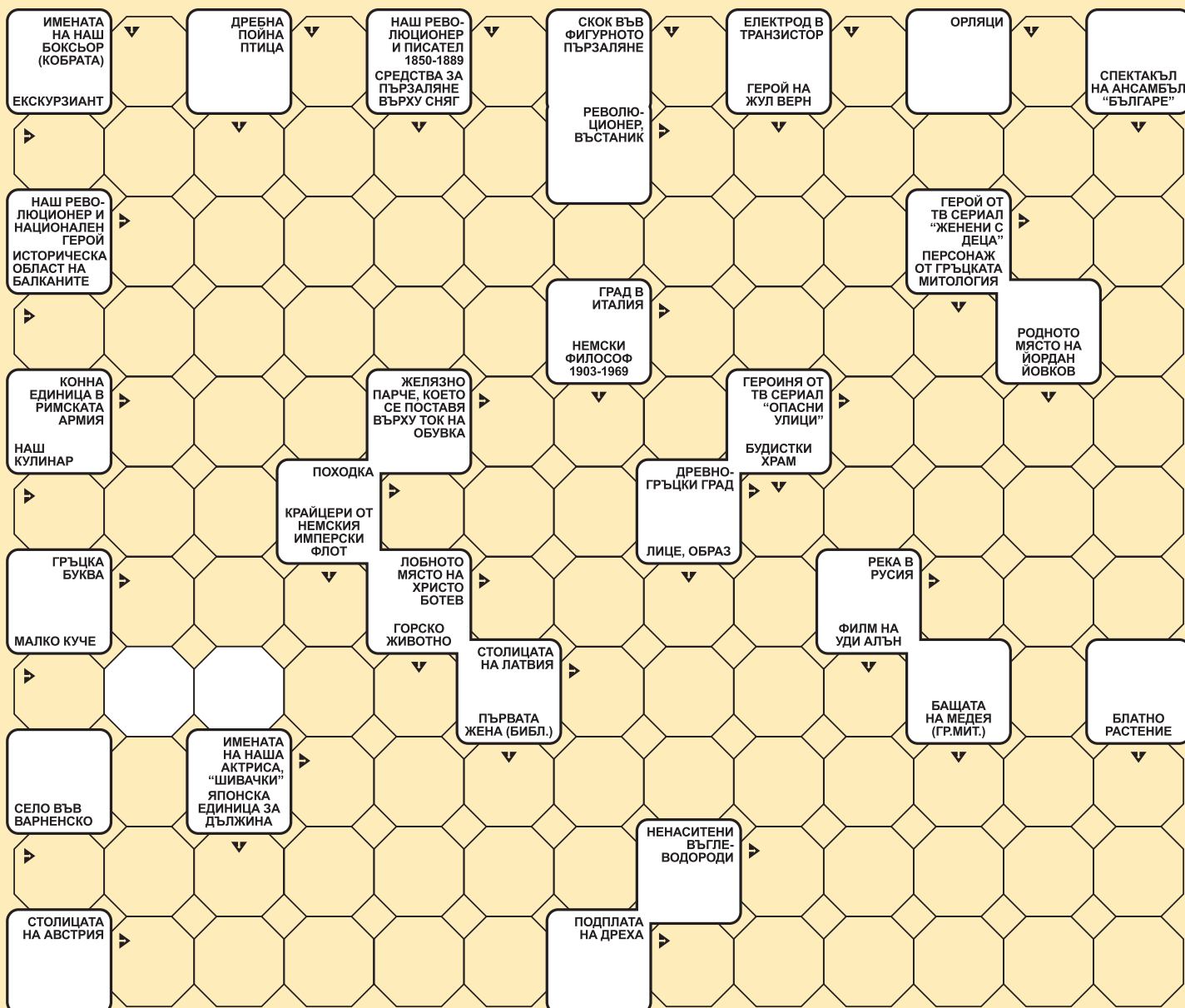

Популярен със своето качество, големи възможности и достъпност. Този банциг прави всичко - от дребни поръчки до професионална работа.

Екотехпродукт ООД
София 1186, ул. Стар Лозенски път 38
office@ecotechproduct.com

тел/факс: 02 / 979 17 10
тел: 089 913 31 17

www.wood-mizer.bg

РЕЧНИК: АЛА, ДИЕНИ, ЕДЖЕ, ИРЕНЕ, ПРА, ПРИЕН

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 10/2016:

ВОДОРАВНО: Кеклик, Сеч, „МТК“, Маори, Ева, Етра, Оно (Йоко), Лоар, Иб, Ки, Ма, Тис, Нок, Дъб, Сет, Топола, Адалат, Невени, „О, не“, Калина, Акация.

ОТВЕСНО: Кестен, Анона, Секвои, Опел, Реч, Букови, Лен, Липа, Дана, Ро, Акар, Ба, Ези, Док, АKN, Ела, Сана, Листо, Телец, Виц, Ракита, Кипарис, Туя.

Саморасляци

Старият горски бай Нено Балканджията прави сбирка в кръчмата през новата година.

- Сготви ли снощи пържолите, бай Нено?

- Уф, остави се. Жената каза да ги сготвя с вино, но след петата чашка забравих защо съм в кухнята...

- Дядо, дядо, - тича Ненчо при бай Нено - какво падна толкова голямо нещо снощи във вашата спалня, че баба викаше, че и господ не може да го вдигне?

След новогодишната нощ умуват кой е бил най-работлив по празниците.

- Черният гроб - мъдро отговаря старият горски.

1 януари. Бележка:

Честита Нова Година!

P.s. Зеленият сок е в хладилника.

P.s.2 Хладилникът е в кухнята...

Видял бележката бай Нено и се чуди:

- Добре де, а кухнята къде е...

Обикат България

В дома на Щастливеца

Преди да поеме на път истинският пътешественик проучва отправната си дестинация - какво може да попие с очи, да запечата в съзнание то си, защото пътуването е възможност за нови знания и храна за душата.

Крайдунавският български град Свищов е известен като родното място на писателя, адвокат и общественик Алеко Константинов (1863-1897) и къщата-музей на семейството му се нарежда сред най-забележителните туристически обекти за гостите на града.

Голяма част от живота си Алеко Иваницов Константинов отдава именно на пътешествията, като опознава и страната, и света. Той е инициатор за създаването на организираното туристическо движение у нас. Всеки българин е изучавал в училище биографията на многопластовата личност на Щастливеца, но неописуема вълна от емоции и чувства връхлита всеки, прекрачил прага на бащината му къща.

Писателят я дарява на Свищовската община още приживе, сякаш и чрез действията си да осмее най-омразния за него човешки порок - скъперничеството. Превърната е в музей през 1926 г., като обстановката пресъздава обзавеждането от края на XIX век. Къщата-музей на Алеко Константинов се намира на брега на Дунав и е образец за това как трябва да се грижим за паметниците на културата.

Създателят на „Бай Ганьо“ и „До Чикаго и назад“ е живял в заможен за времето си дом. Самият руски император Александър II отсяда в него при едно от посещенията си в Свищов по време на Руско-турската война. Стаята му е наречена „императорска“ и днес буди възхищението на посетителите с пищността си.

Но силно чувство стяга гърлото ти, гледайки най-ценното в музея. Не бих гръзнала да го назова „експонат“, „предмет“ или „вещ“, защото това външност е сърцето на сградата. Музеят пази прострелното от куршум сърце на Алеко, бъдещо едновременно тъга и удивление с размерите си. Вече разбирам защо се е кръстил Щастливец и откъде е черпил негаснещата си любов към правдата.

От добре стопанисвания двор се разкрива красива гледка към Свищов, съхранил чара си на европейско търговско средище от миналото, и река Дунав в полите му.

МИНА ОГНЯНОВА

УСЕТЕТЕ НАСЛАДАТА ОТ ЗИМАТА

С НАШИТЕ ВИСОКОКАЧЕСТВЕНИ СНЕГОРИНИ

Снегоринът Husqvarna ST 230P е лесен за стартиране и маневрен. Работи безпроблемно независимо от типа на повърхността благодарение на регулируемите стъпала на хлъзгане. Нашите високоефективни снегорини с лекота почистват снега при всякакви условия и облекчават работата Ви.

HUSQVARNA ST 230P

Снегорин с гуми с грайфер X-trac и контрол на завиване за оптимално почистване на снега и лесно маневриране. Ярките LED фарове осигуряват добра видимост дори в сурови условия и в тъмнина.

Двигател LCT * Двустепенна система *
Работна ширина 76 см * Серво управление

АГРОЛАНД-БЪЛГАРИЯ АД, София 1700, ул. „8-ми декември“ 13, тел.: 024 666 910
e-mail: info@agroland.eu
www.husqvarna.bg